

MAKROEKONOMSKO OKRUŽENJE I IZVOZ

Za Hrvatsku udругu izvoznika – HIZ

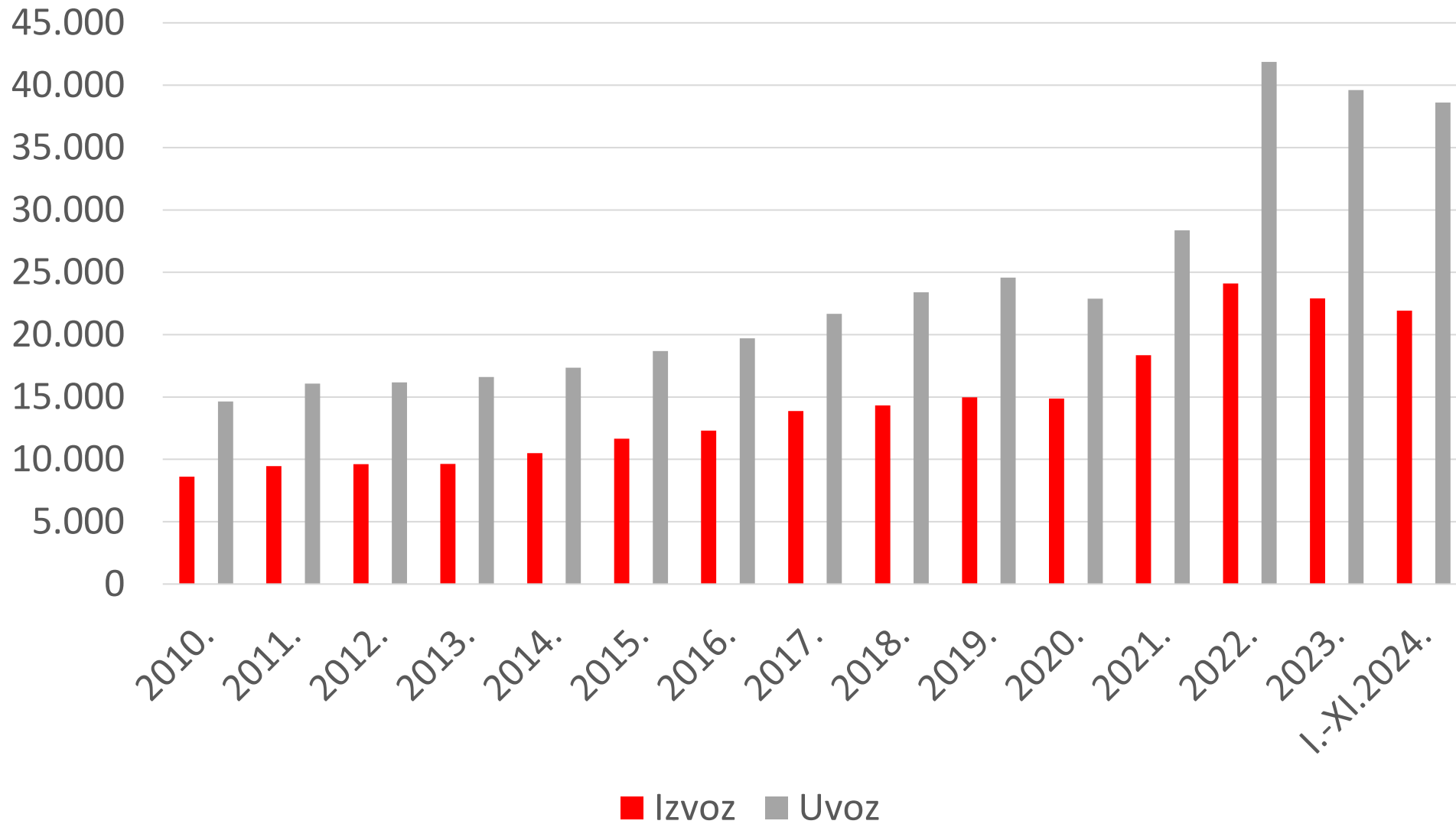
Izvještaj o ključnim globalnim makroekonomskim kretanjima i
projekcijama referentnih institucija pripremila je

Prof. dr. sc. Marijana Ivanov

26. veljače 2025.

Robni izvoz i uvoz Republike Hrvatske 2010.-2024.

u mil. eura prema fiksnom tečaju

Izvor podataka: DZS

Prema statistici robne razmjene, **robni izvoz je danas u nominalnom iznosu oko 2,66 puta veći nego 2010.**

Uvoz je oko 2,71 puta veći, a **robni deficit je u nominalom iznosu danas 2,77 puta veći nego 2010.**

A nominalni BDP oko 1,92 puta veći.

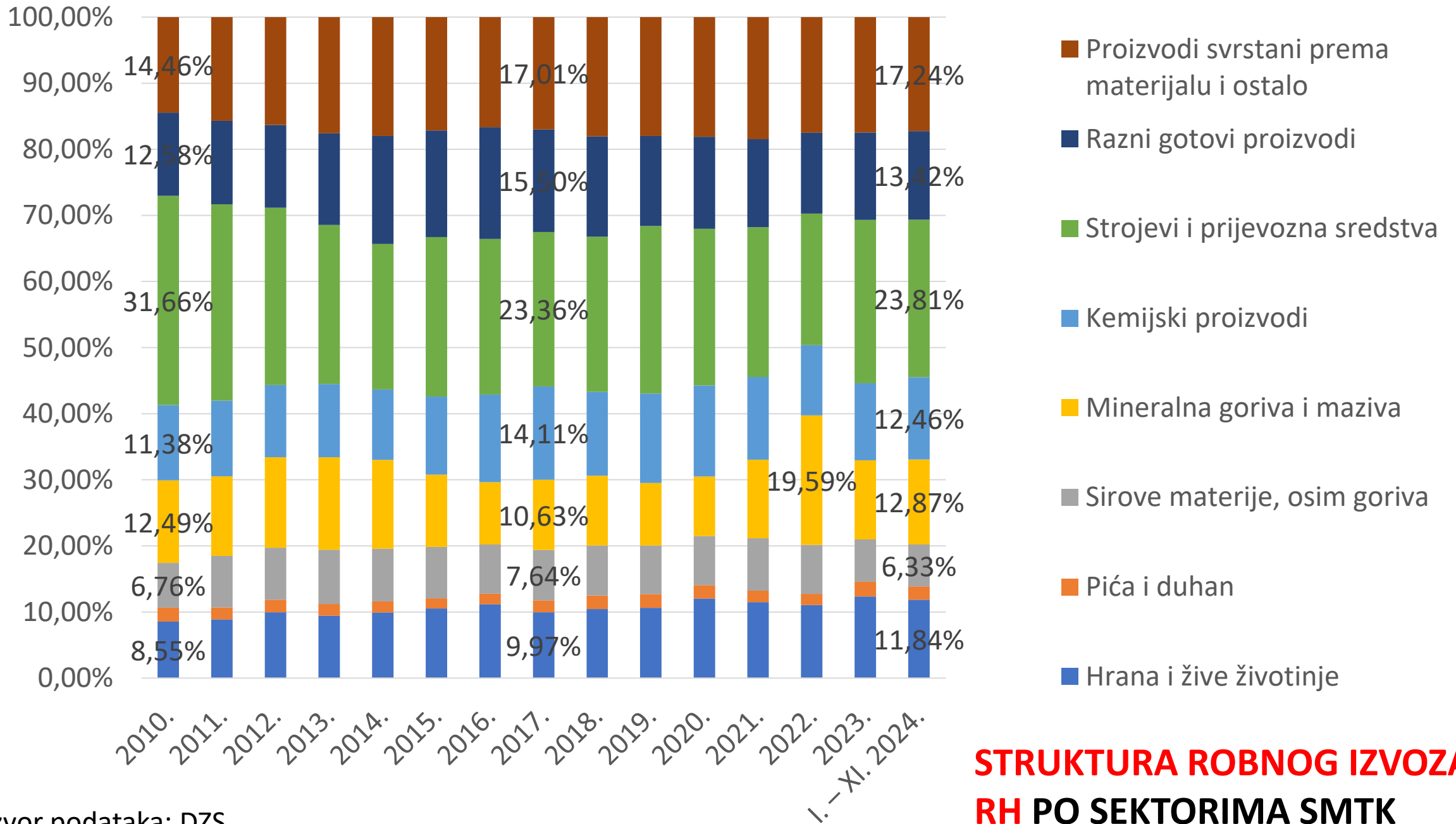
- Podaci o značajnom rastu izvoza i uvoza za **2022.** su pod utjecajem **većeg rasta cijena (inflacije) roba i usluga, a posebno u slučaju energenata.**
- To se odrazilo i na relativno veće **promjene u strukturi izvoza i uvoza** zbog viših cijena (protrgovanih) energenata.
- Pad izvoza i uvoza u **2023. i 2024.** se dijelom javio i zbog **nižih cijena energenata.**
- Od polovice **2024.** Hrvatska opet bilježi veću inflaciju i divergira od inflacijskih kretanja u europodručju.

Inflation rate (HICP)

(year-on-year percentage change)

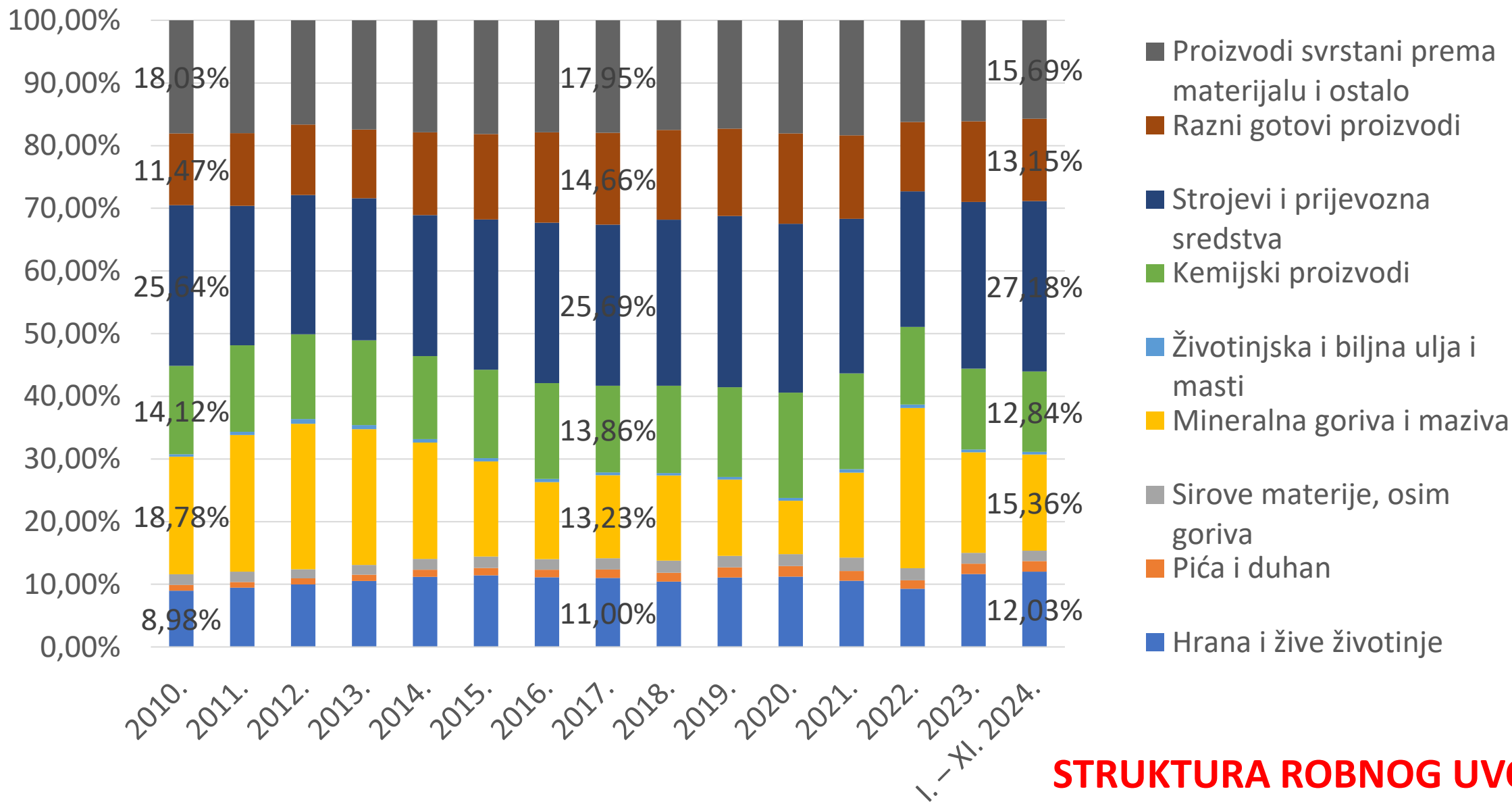
Izvor: ECB

Izvor podataka: DZS

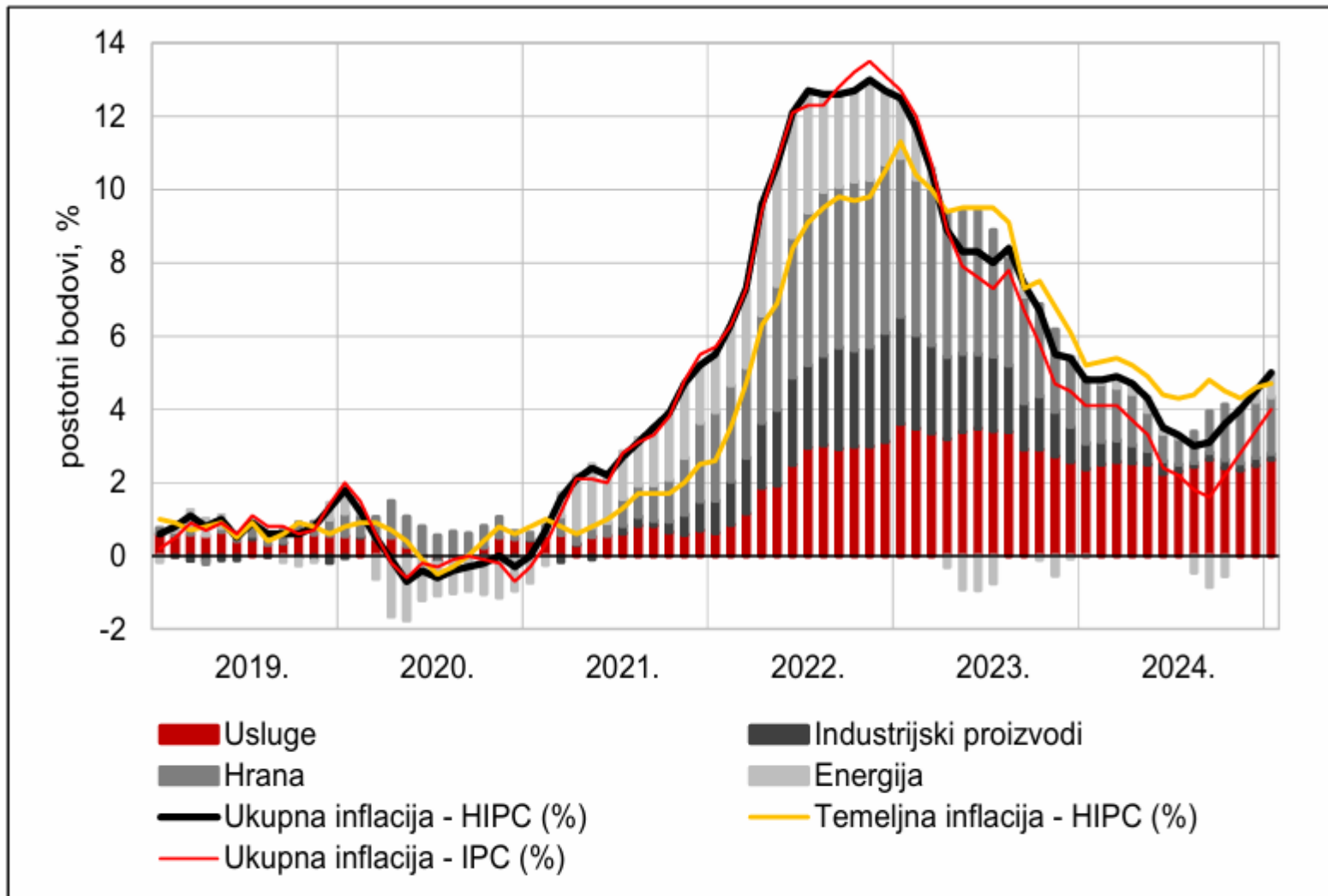
2024. vs 2010. - trendovi

- **U promatranih 14 godina struktura robnog izvoza nije se bitno promjenila**, uz par izuzetaka.
- **Nešto više je povećan udio izvoza hrane i živih životinja**, a povećanje iste stavke bilježi se i na strani uvoza. Kategorija „pića i duhan” imaju relativno nisko i stabilno učešće i na strani izvoza i uvoza.
- **Sirove materije osim goriva u pojedinim godinama bilježe rast učešća** (dijelom i kao rezultat pada udjela ostalih kategorija). Uvoz sirovih materija ima vrlo malo učešće na strani uvoza, pa je (prema SMTK klasifikaciji) to **jedina kategorija kod koje bilježimo suficit u međunarodnoj robnoj razmjeni**, dok kod ostalih kategorija bilježimo robni deficit u međunarodnoj razmjeni.
- S izuzetkom 2022. kada je zabilježen značajniji rast učešća izvoza i uvoza **mineralnih goriva i maziva** (što uključuje i efekt visokih cijena) ta kategorija **bilježi trend smanjenja učešća** i na strani izvoza i na strani uvoza, a prati je i **trend smanjenja učešća prerađivačke i ukupne industrije** u bruto dodanoj vrijednosti (BDV), odnosno u ukupnoj strukturi hrvatskog gospodarstva.
- Udio **kemijskih proizvoda relativno se povećao na strani izvoza** i smanjio na strani uvoza.
- Udio izvoza kategorije **strojevi i prijevozna sredstva bio je znatno viši 2010. i 2011.**, a od tada je smanjen i **posljednih godina je oko 23%**, dok se relativno učešće te kategorije povećalo kod uvoza.
- Kategorija **razni gotovi proizvodi povećala se** i na strani izvoza i na strani uvoza.
- Kategorija **proizvodi svrstani prema materijalu bilježi rast učešća** u robnom izvozu još od 2012. dok se bilježi njeno smanjenje učešća na strani strukture robnog uvoza.
- Kategorija koja bilježi **najveći rast učešća na strani uvoza su razni gotovi proizvodi te kategorija strojevi i prijevozna sredstva**.

**STRUKTURA ROBNOG UVOZA
RH PO SEKTORIMA SMTK**

Izvor podataka: DZS

Napomena: Temeljna inflacija mjerena je harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena koji isključuje cijene energije, hrane, alkohola i duhana. Posljednji raspoloživi podaci odnose se na prvu procjenu za siječanj 2025. Izvori: DZS; Eurostat; izračun HNB-a

Izvor slike: HNB

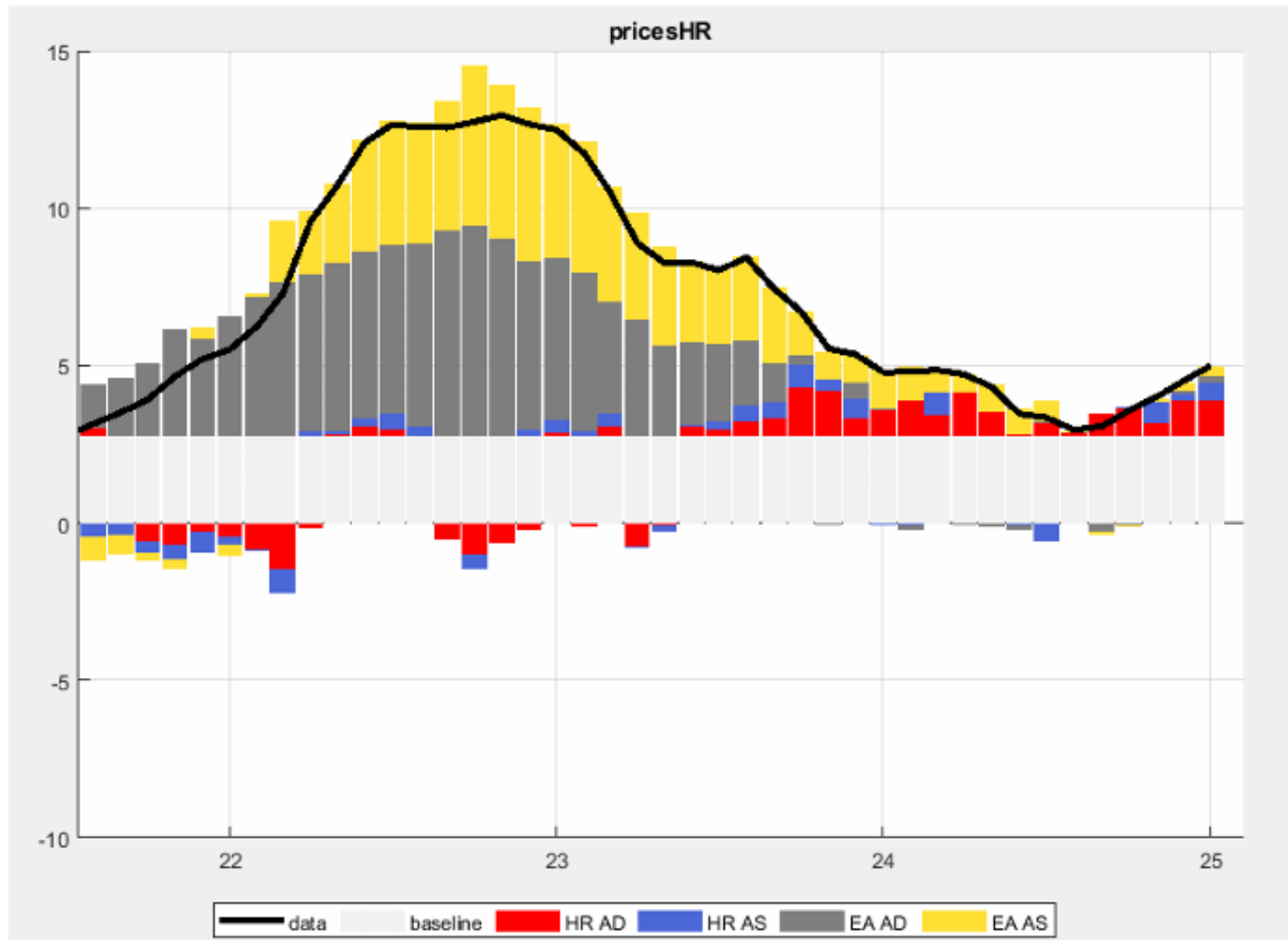
Komponente i pokazatelji inflacije u Hrvatskoj, mjereno harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena HIPC

IPC – nacionalni indeks potrošačkih cijena

Oba indeksa pokazuju promjene cijena roba i usluga namjenjenih potrošnji kućanstva.

Od polovice 2024. inflacija je vođena rastom cijena usluga i hrane. Doprinos industrijskih neprehrambenih proizvoda je vrlo mali, a još do prije koji mjesec energenti su imali negativni doprinos inflaciji.

Dekompozicija kretanja cijena na domaće i strane šokove

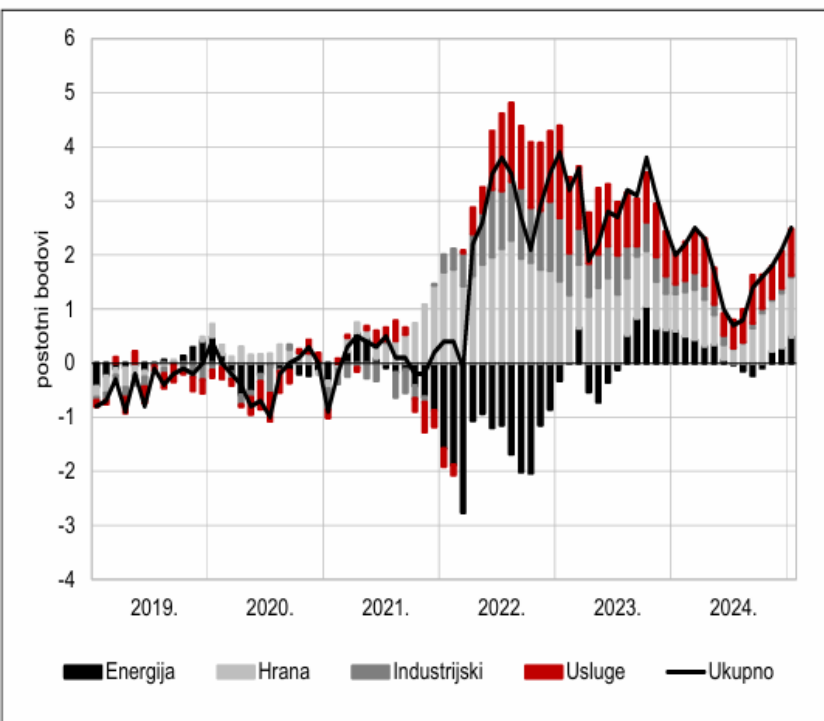
Udio domaćih i stranih šokova na kretanje cijena u Hrvatskoj
BVAR analiza HNB-a

Ubrzanje inflacije u Hrvatskoj od polovice 2024. do danas uglavnom je determinirano domaćim šokovima, a u manjem dijelu inozemnim šokovima.

Izvor slike: HNB

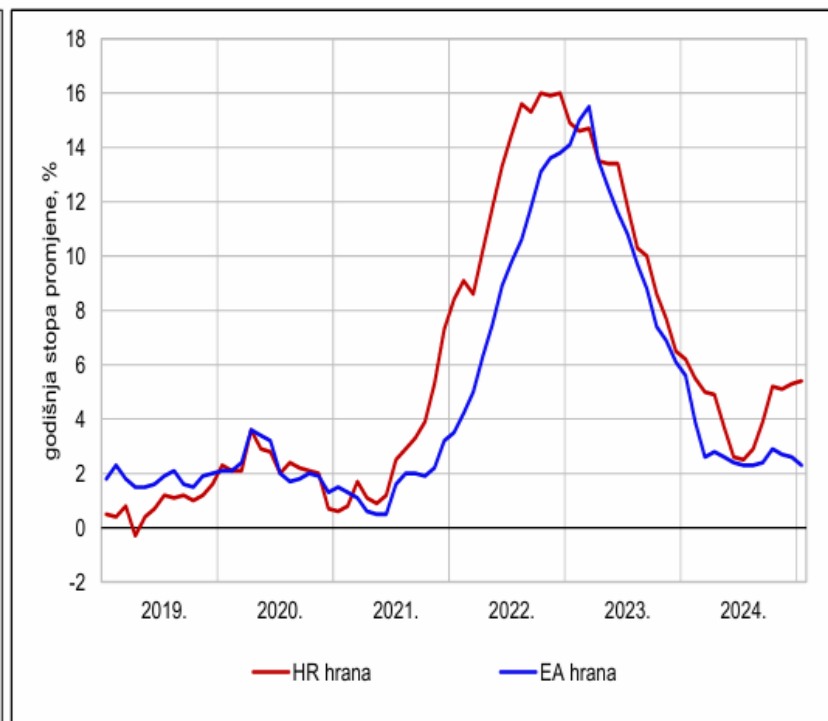
Inflacijski diferencijal između Hrvatske i prosjeka europodručja – najveći utjecaj imaju cijene hrane i usluga

Razlika HR i EA

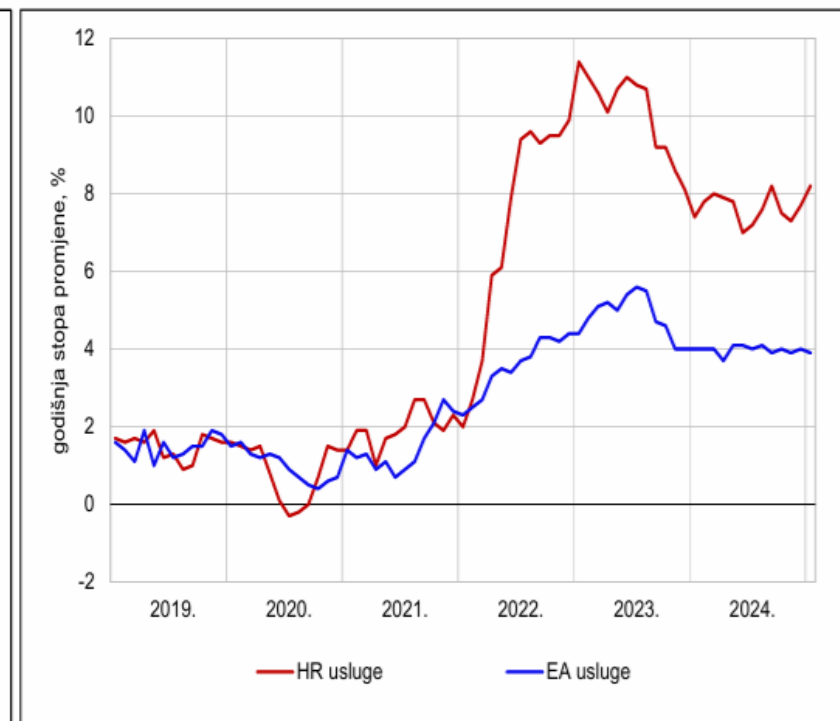
Izvori: Eurostat; izračun HNB-a

Inflacija cijena hrane

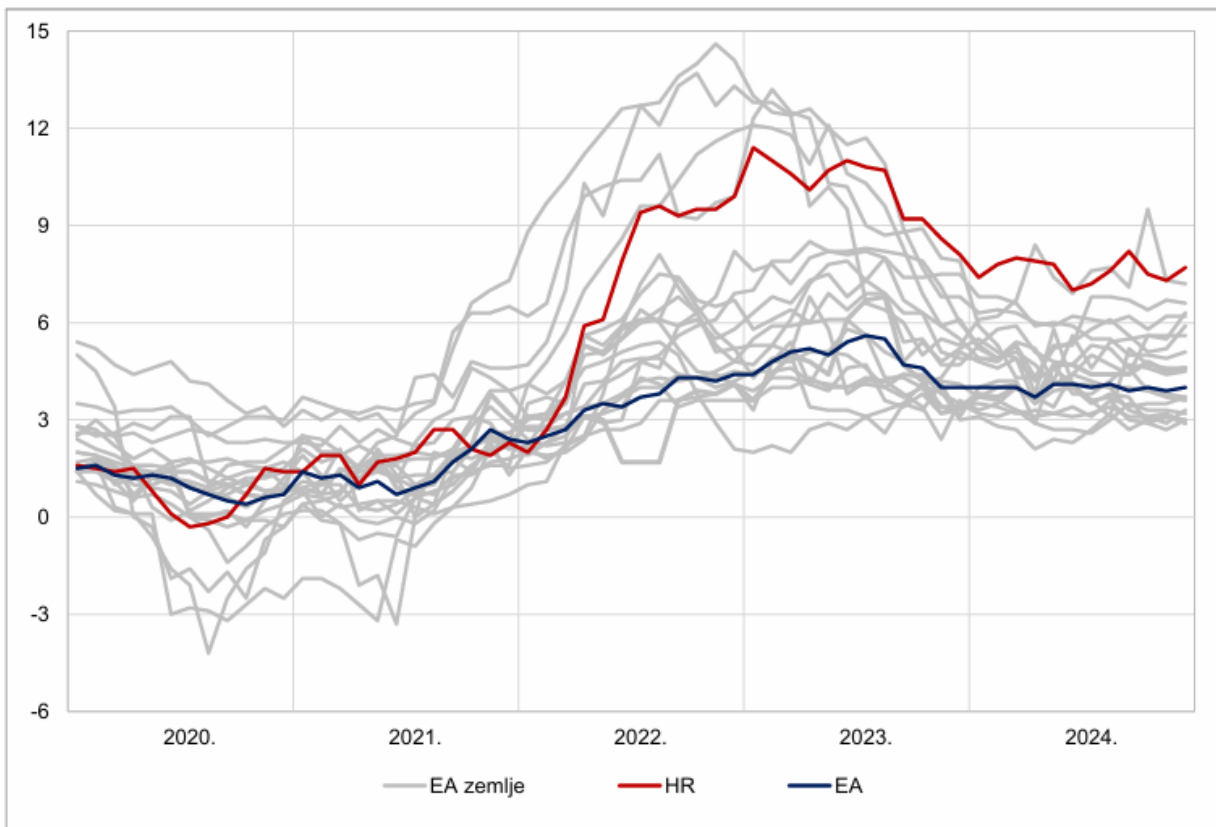
Izvor: Eurostat

Inflacija cijena usluga

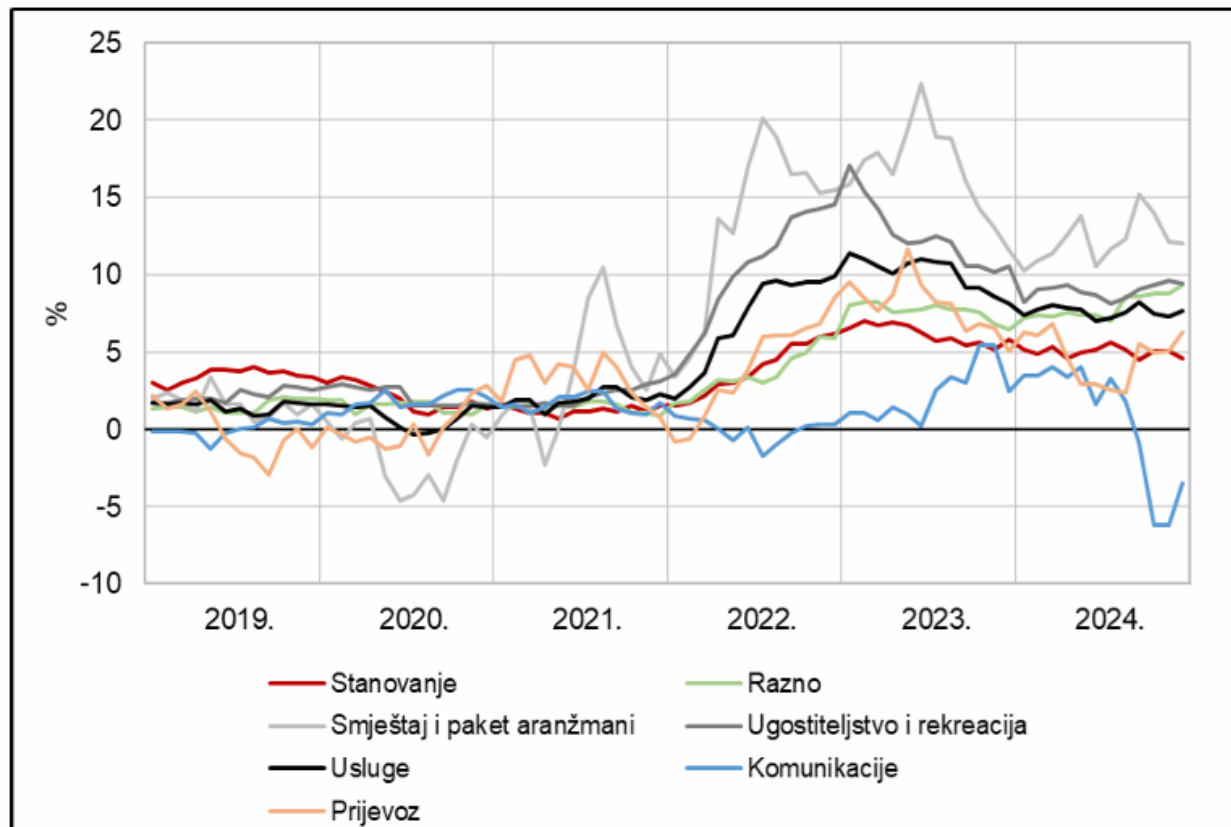
Izvor: Eurostat

Inflacija cijena usluga u zemljama europodručja

Izvor: Eurostat

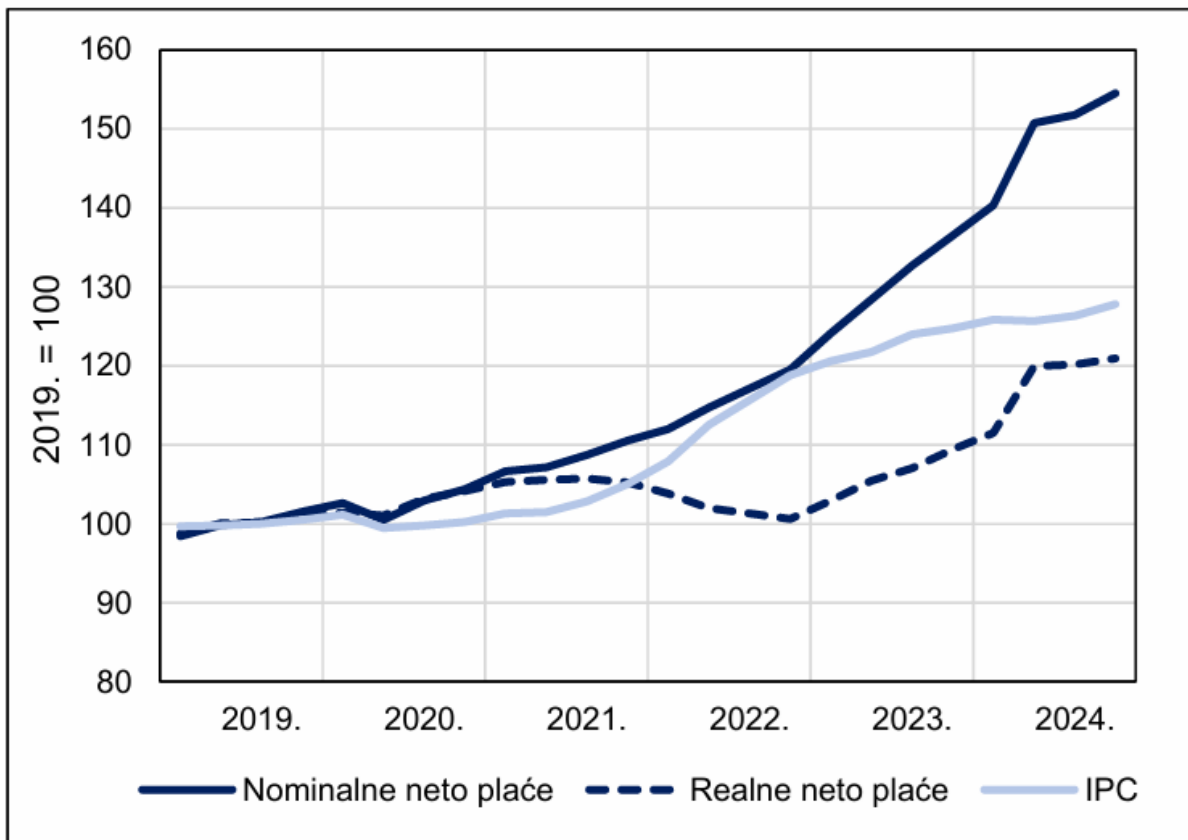
Inflacija cijena potkomponenta usluga u Hrvatskoj

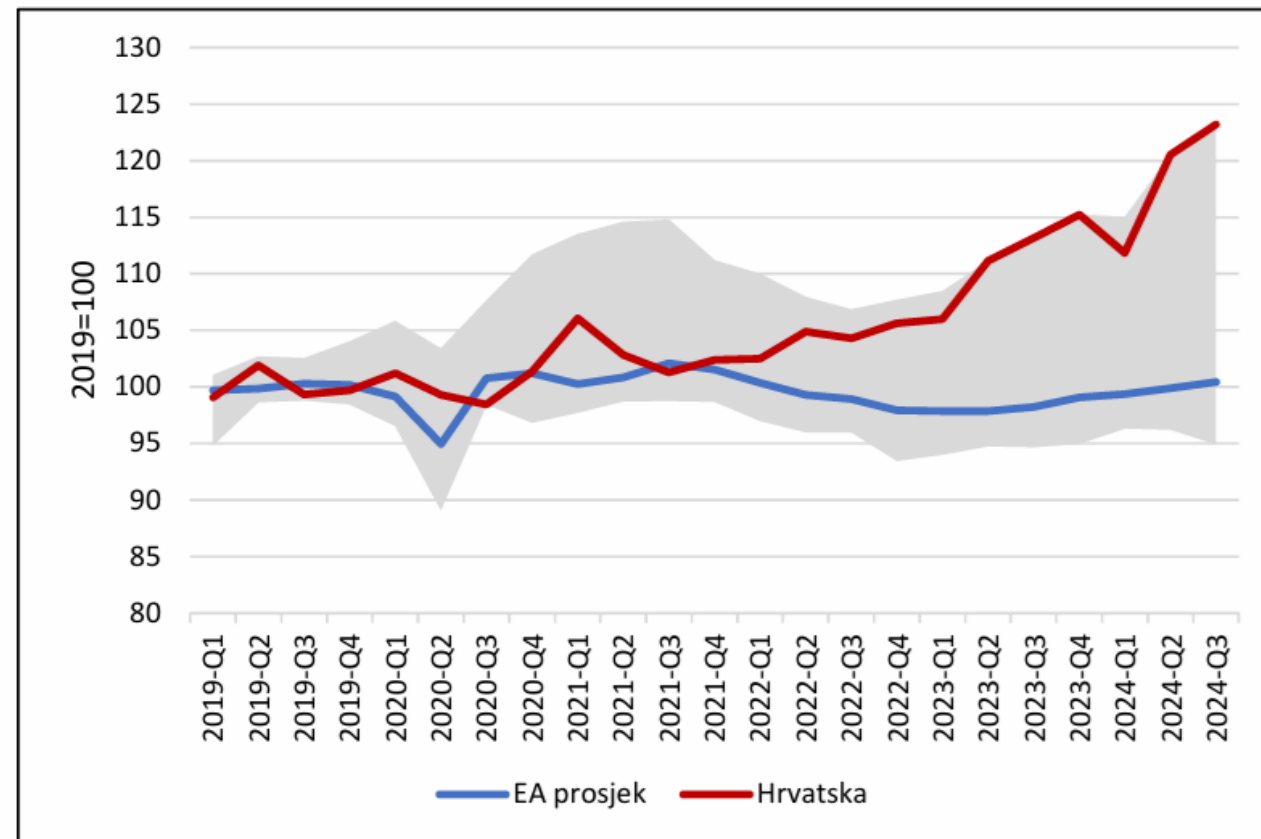
Izvor: Eurostat

Izvor slika: HNB

Nominalne i realne plaće u Hrvatskoj

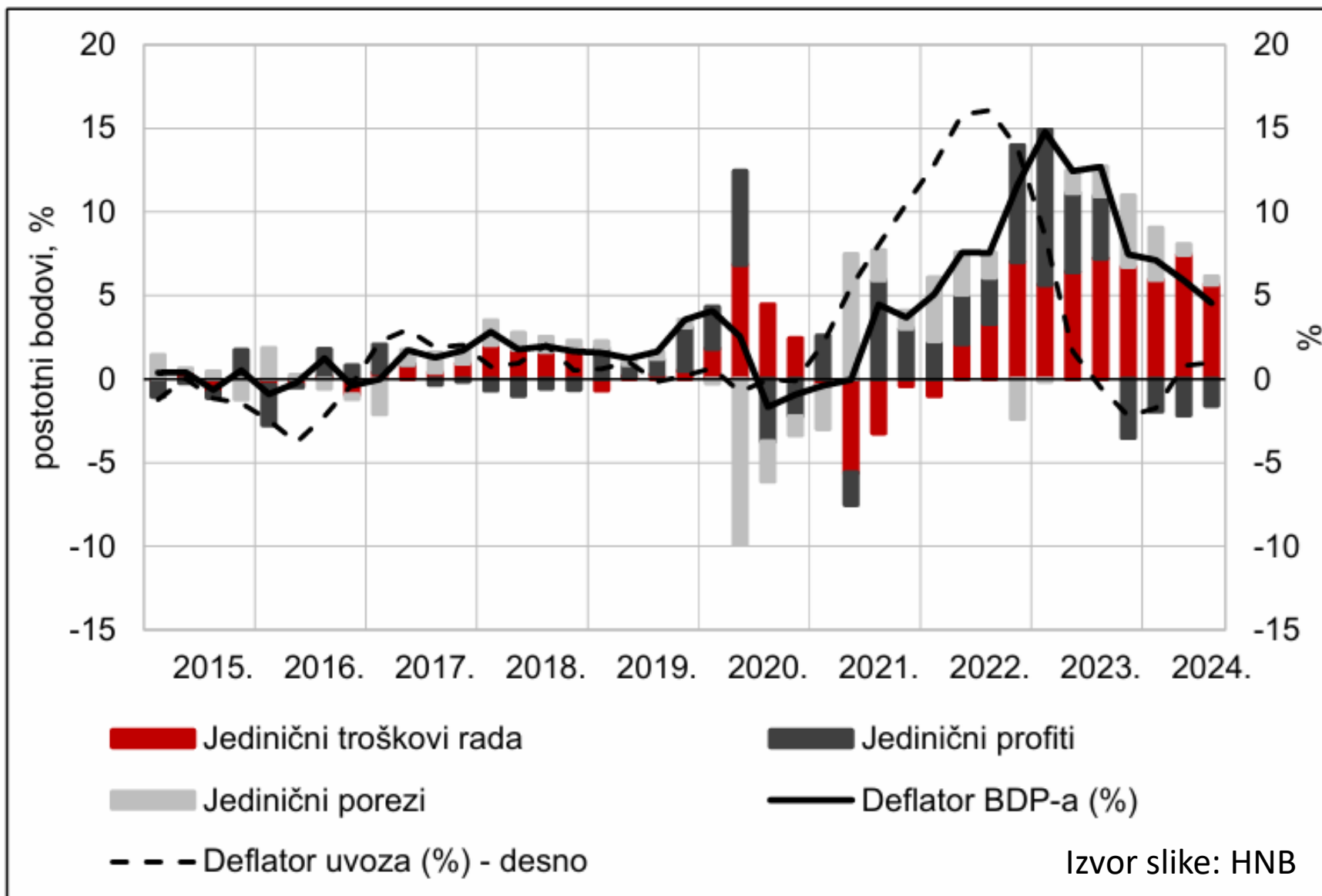

Realne naknade po zaposleniku

Rast realnih plaća u javnom sektoru u 2024. bio je 20,2%, a u ostalom dijelu gospodarstva (na koje se odnosi $\frac{3}{4}$ zaposlenih) rast je bio 8,3% , što je sve zajedno rast u prosjeku 11,3% na razini zemlje. Ujedno rast plaća u javnom sektoru podupire rast plaća u cijelom gospodarstvu, a posebno u uvjetima manjka radne snage. Izvor slika: HNB

Dekompozicija BDP deflatora u Hrvatskoj

Uloga troškova rada i profita kao izvora inflacijskih pritisaka

„BDP deflator uključuje cijene svih finalnih proizvoda i usluga koje proizvodi domaće gospodarstvo, bez obzira jesu li namijenjeni domaćoj potrošnji (finalnoj ili investicijskoj) ili izvozu.” (HNB)
Kako isključuje uvozni deflator, dobra je mjera domaćih cjenovnih pritisaka.

- Prije ili kasnije, inflacija se odražava na nominalni rast plaća, profita i plaćenog poreza.
- Dekompozicija promjene deflatora BDP-a za pokazuje da je **domaći cjenovni pritisak (vidljiv i u većoj stopi inflacije) u četvrtom kvartalu 2022. i prvom kvartalu 2023. bio najviše potaknut jediničnim profitom, a njegov doprinos premašivao je doprinos jediničnih troškova rada i jediničnih poreza.** Razlog tome bio je rast nominalne vrijednosti dobiti poduzeća u nominalnom BDP-u (dohodovna metoda obračuna) kao rezultat rasta prihoda poduzeća (uz relativno stabilne korporativne / profitne marže) uz istodobnu promjenu strukture rashoda u smjeru bržeg bržeg rast troškova intermedijarnih proizvoda nego troškova rada. Ukratko dobit je rasla brže od BDP-a.
- **U nastavku 2023.** doprinos jediničnih profita cjenovnom pritisku se smanjivao, dok je **doprinos jediničnih troškova rada bilježio rast,** a u posljednjem kvartalu 2023. i doprinos jediničnih poreza.
- **U 2024.** doprinos jediničnih profita je bio negativan, a **glavnina doprinosa cjenovnom pritisku proizašla je iz jediničnih troškova rada.**

- Takvo okruženje u uvjetima snažne domaće potražnje, smanjenjene sklonosti štednji i snažne inozemne potražnje u sektoru turističkih usluga uvijek znači i veću vjerojatnost da se kod dijela poduzeća stvore i apetiti za povećanjem profitnih marža u uvjetima ekonomske ekspanzije te da to doprinese većoj inflaciji, dok u uvjetima recesijskih pritisaka preveliki rast jediničnih troškova rada uobičajeno završava scenarijem smanjenja broja zaposlenih (čime se i produktivnost ponovno povećava). Ekonomija je ciklična.
- **Najveći problem je što hrvatska divergentna ponašanja inflacije i rasta plaća u odnosu na najvažnije trgovinske partnere (izvoznike iz drugih zemalja) znači rizike niže konkurentnosti i produktivnosti.**

Gospodarska aktivnost u Hrvatskoj

PROJEKCIJE HNB-a

	2023.	2024.f	2025.f	2026.f
Realni BDP (<i>realne stope promjene, u %</i>)	3,3	3,7	3,3	3,0
Osobna potrošnja	3,2	6,0	4,9	3,5
Državna potrošnja	7,1	4,3	3,2	2,4
Bruto investicije u fiksni kapital	10,1	11,9	4,3	3,3
Izvoz (robe i usluge)	-2,9	-1,2	2,0	2,5
Uvoz (robe i usluge)	-5,3	4,6	4,1	2,8
Doprinos realnom rastu BDP-a (<i>u p.b.</i>):				
Domaća potražnja (isključujući promjenu zaliha)	5,5	7,0	4,5	3,3
Neto izvoz	1,7	-3,2	-1,2	-0,3
Promjena zaliha	-3,9	-0,1	0,0	0,0

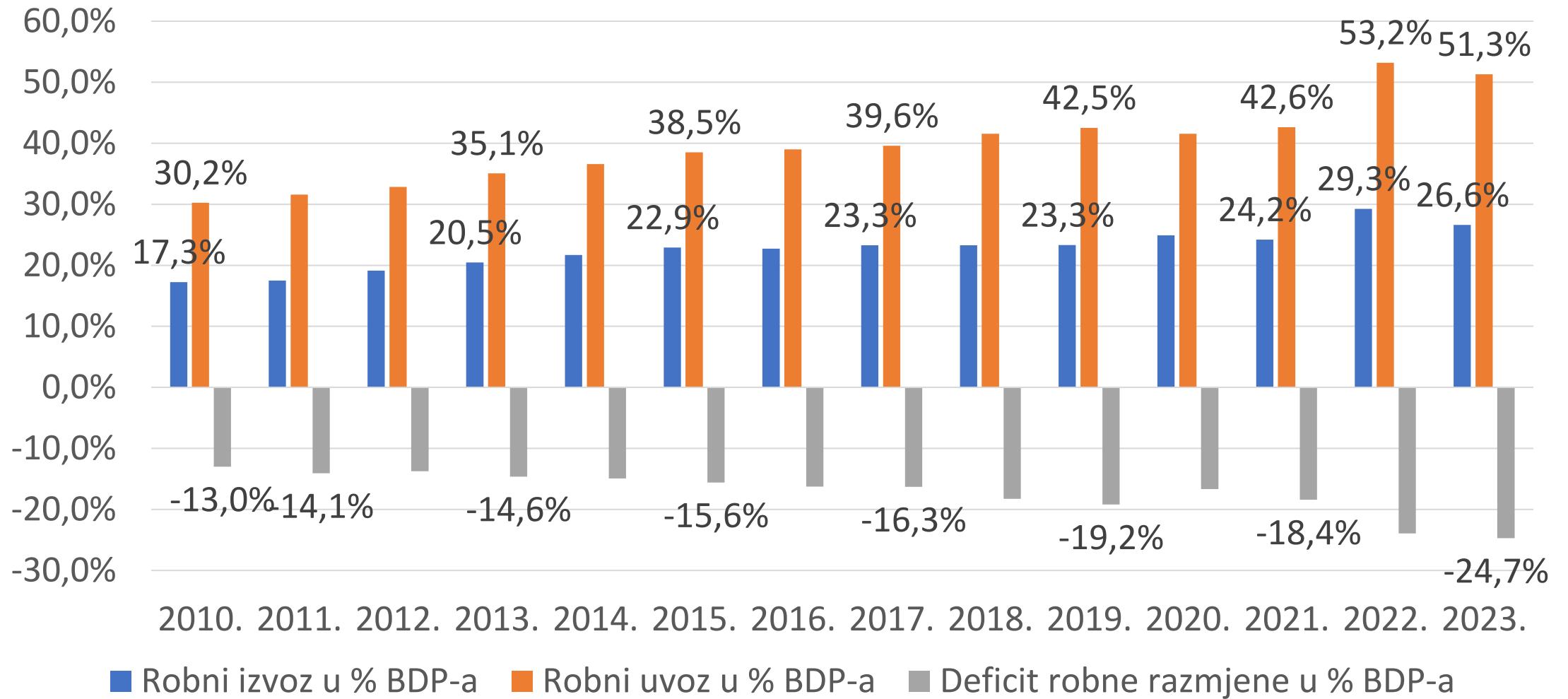
Izvor podataka: HNB

Inflacija i prosječna plaća u Hrvatskoj

PROJEKCIJE HNB-a

	2023.	2024.f	2025.f	2026.f
Cijene - inflacija (<i>stope promjene, %</i>)				
HIPC	8,4	4,0	3,5	2,5
HIPC isključujući hranu i energiju	8,8	4,7	2,9	2,7
HIPC hrana	11,5	4,5	4,7	2,5
HIPC energija	0,0	-0,3	4,0	1,2
Neto korištenja EU fondova (% BDP-a)	3,9	2,4	3,1	3,5
Tržište rada				
Stopa anketne nezaposlenosti (%)	6,1	4,9	4,7	4,5
Broj zaposlenih (stopa promjene, %)	2,5	3,4	2,0	1,5
Nominalne bruto plaće (stopa promjene, %)	14,7	14,9	8,5	5,6
Realne bruto plaće (stopa promjene, %)	6,2	10,7	4,9	3,1

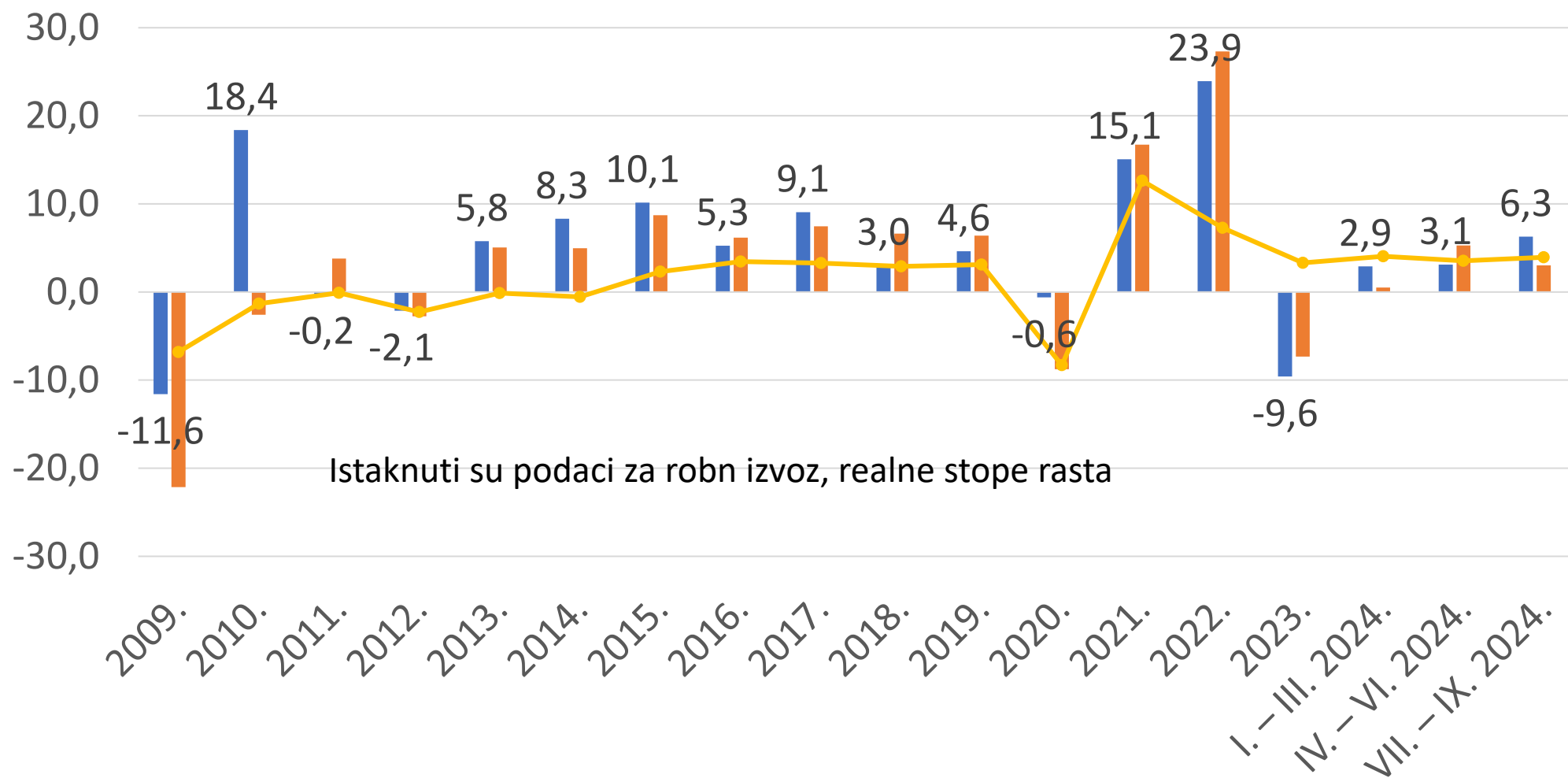
Statistika obračuna BDP-a – robni izvoz, uvoz i deficit robne razmjene, stalne cijene, u cijenama prethodne godine

Za prva tri kvartala 2024., robni izvoz je na razini 24,1% BDP-a, uvoz 46,2%, a deficit 22,1% - prema privremenim podacima te nije posve usporedivo sa podacima na slici.

Izvor podataka: DZS

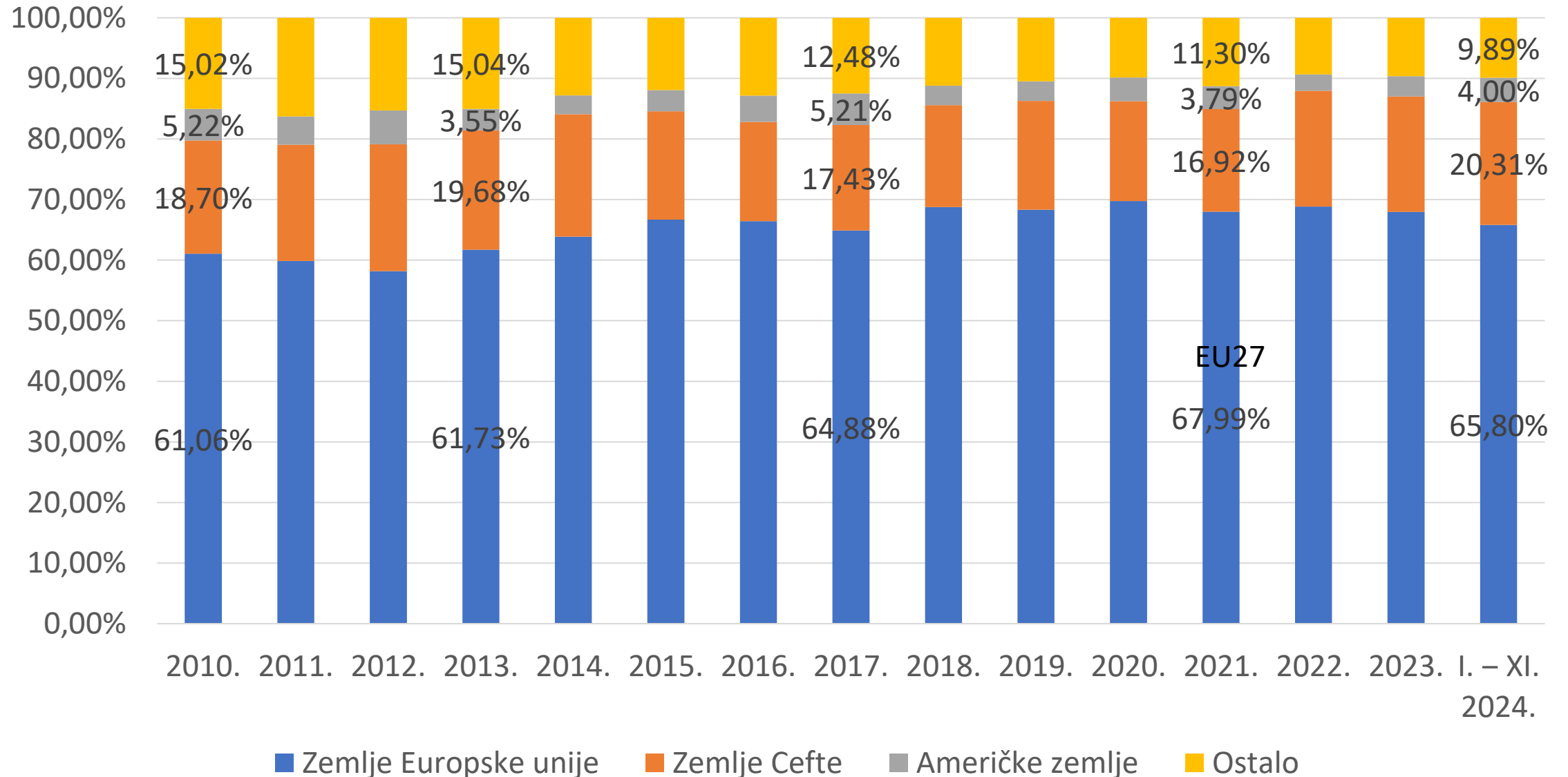
Realne stope rasta (prema statistici obračuna BDP-a)

Izvor podataka: DZS

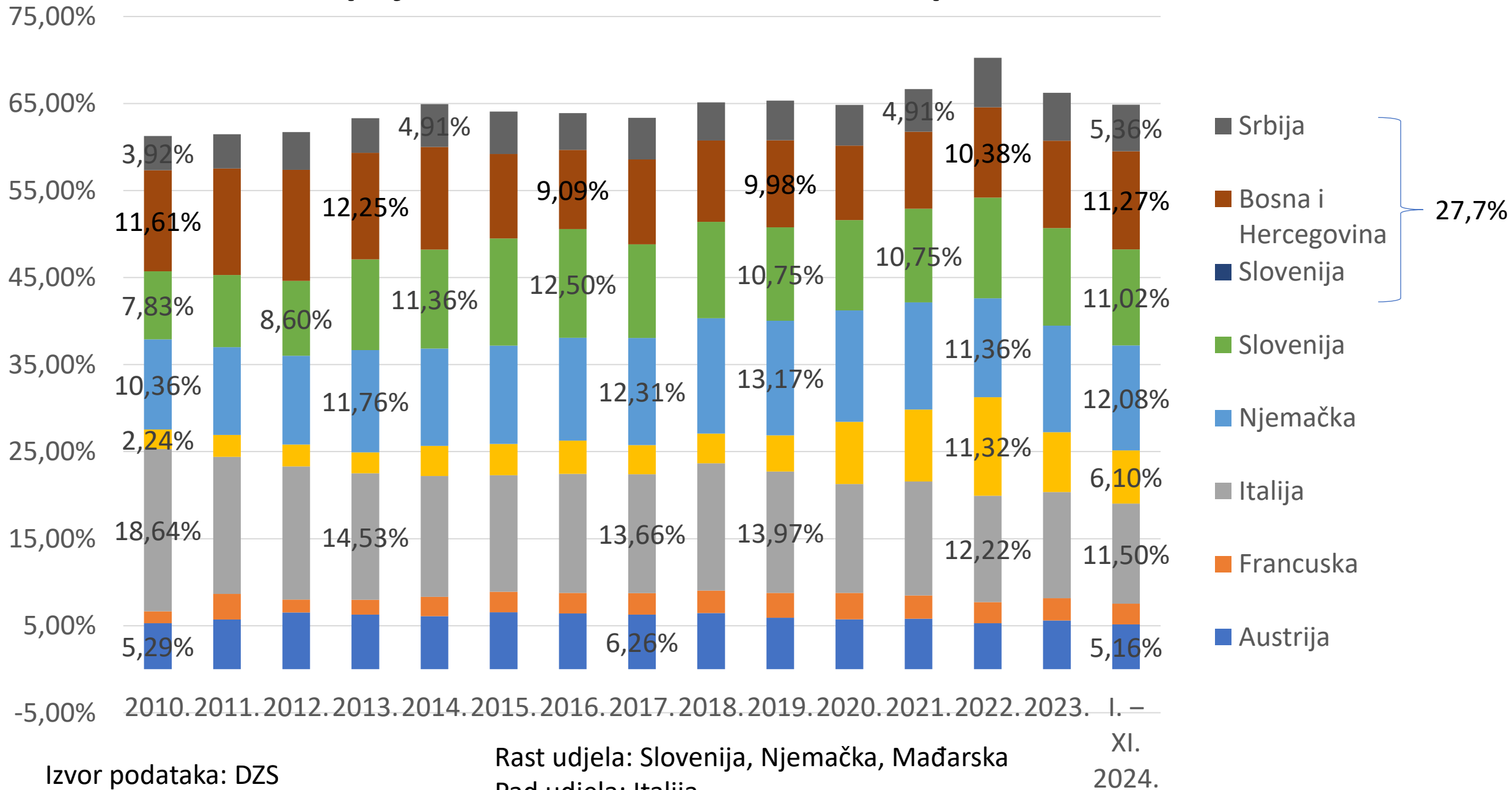
■ Robni izvoz ■ Robni uvoz ● BDP

Učešće izvoznih tržišta u ukupnom robnom izvozu RH

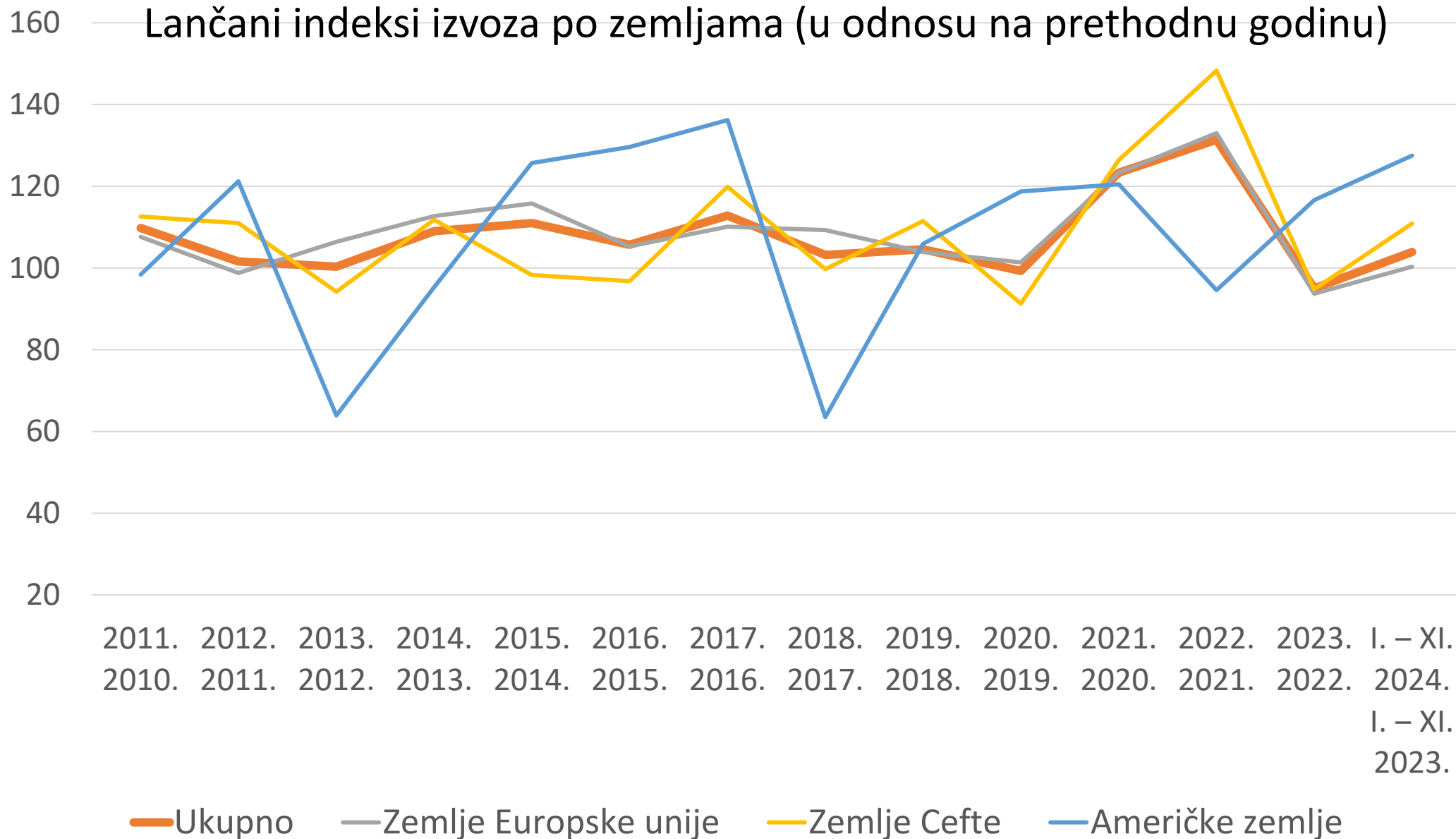

Izvor podataka: DZS

Učešće pojedinih izvoznih tržišta u ukupnom robnom izvozu RH

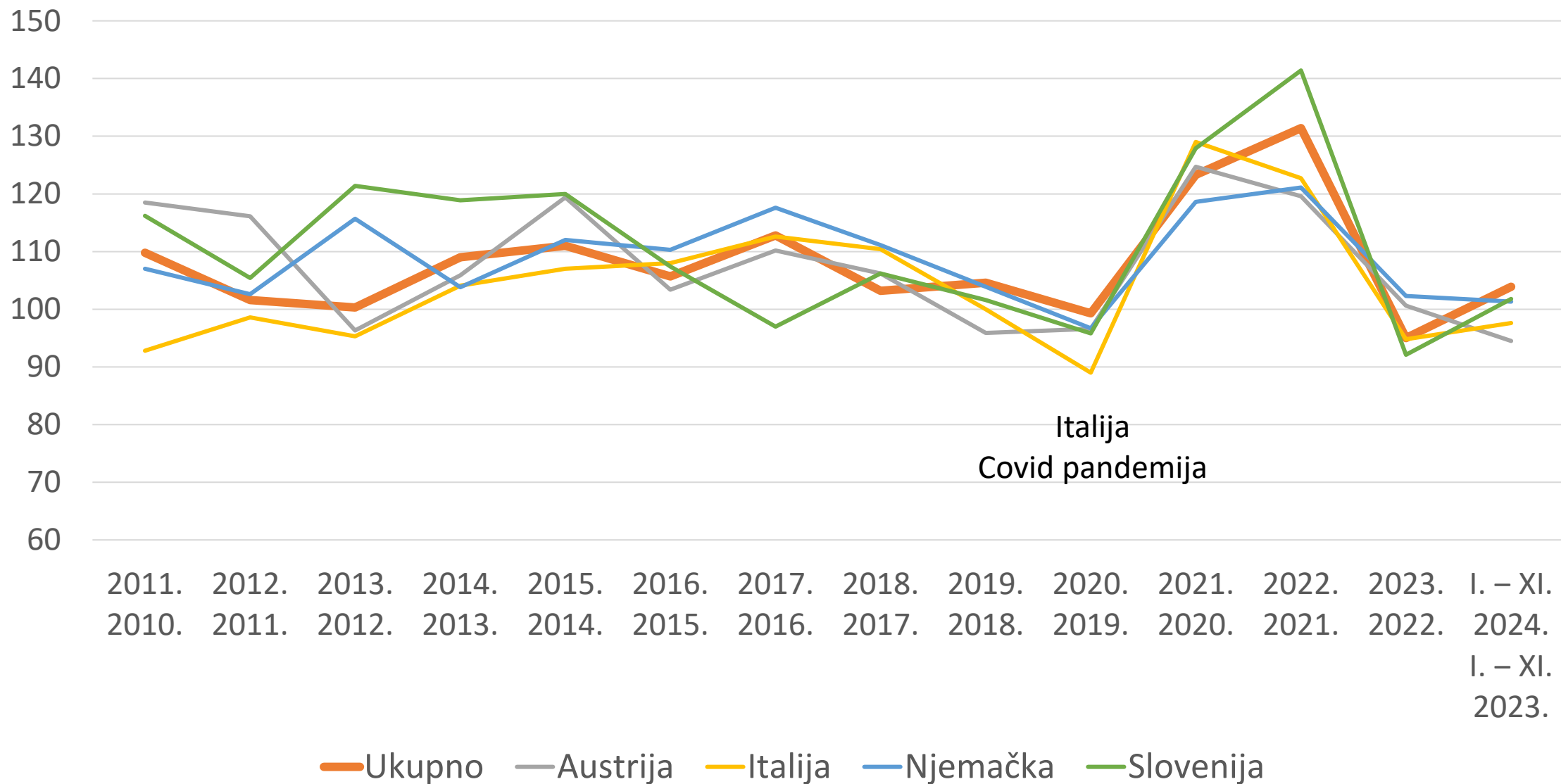

Lančani indeksi izvoza po zemljama (u odnosu na prethodnu godinu)

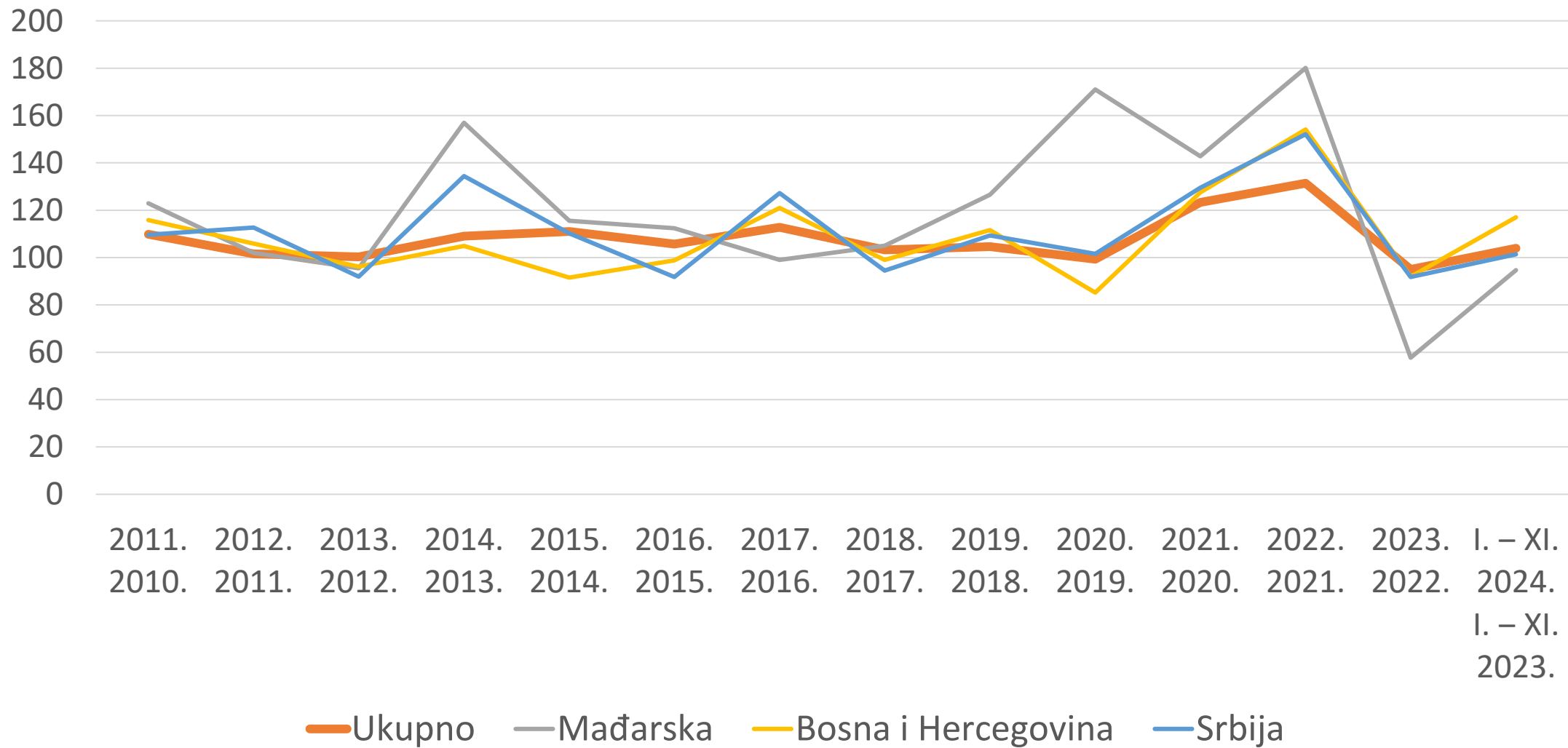
Izvor podataka: DZS

Lančani indeksi izvoza po zemljama (u odnosu na prethodnu godinu)

Izvor podataka: DZS

Lančani indeksi izvoza po zemljama (u odnosu na prethodnu godinu)

Izvor podataka: DZS

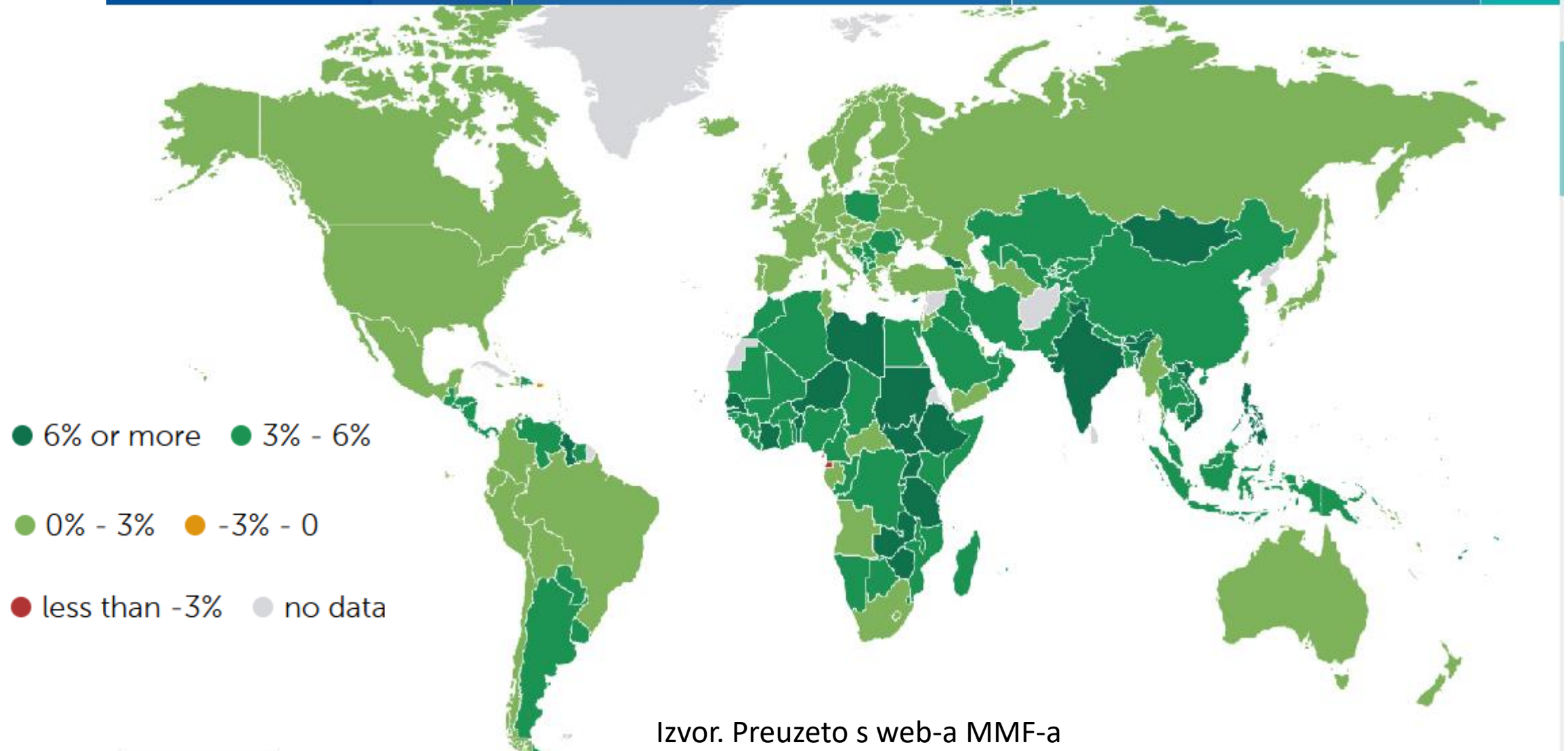
Projekcije stopa rasta realnog BDP-a u 2025., godišnje postotne promjene

IMF DATAMAPPER ⓘ

DATASETS

WORLD ECONOMIC OUTLOOK (OCTOBER 2024)

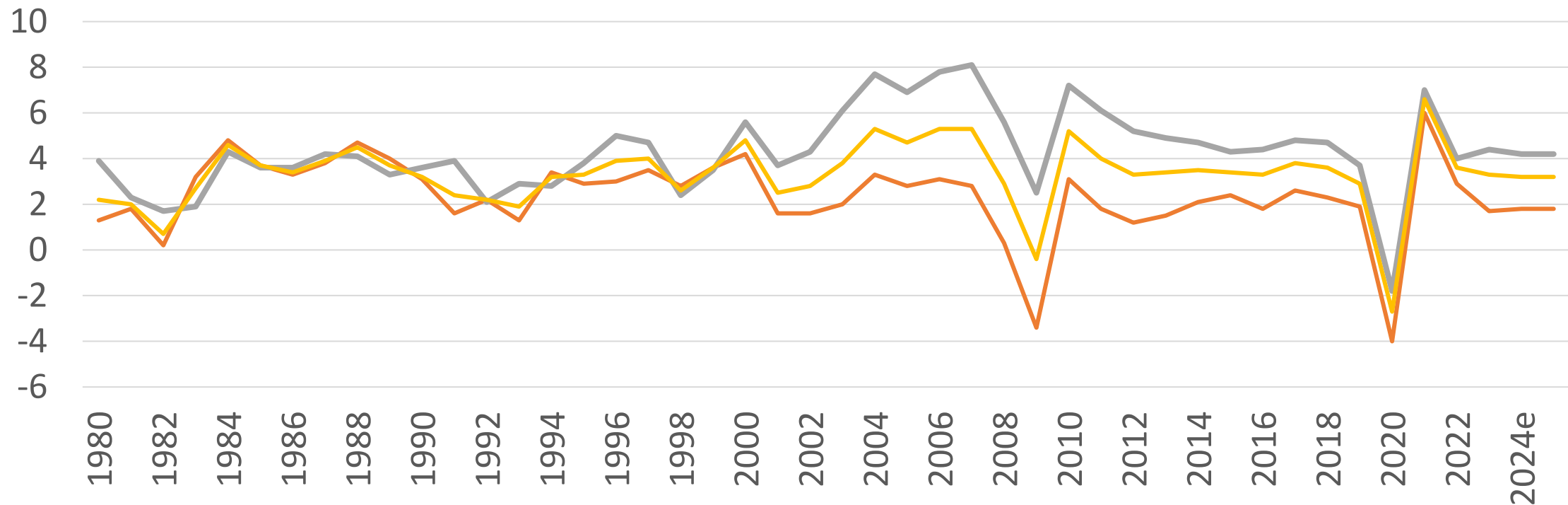
REAL GDP GROWTH

Stope rasta realnog BDP-a:

Brzorastuća tržišta i ekonomije u razvoju vs napredne ekonomije

Godišnje postotne promjene

—

— Napredne ekonomije (Advanced economies)

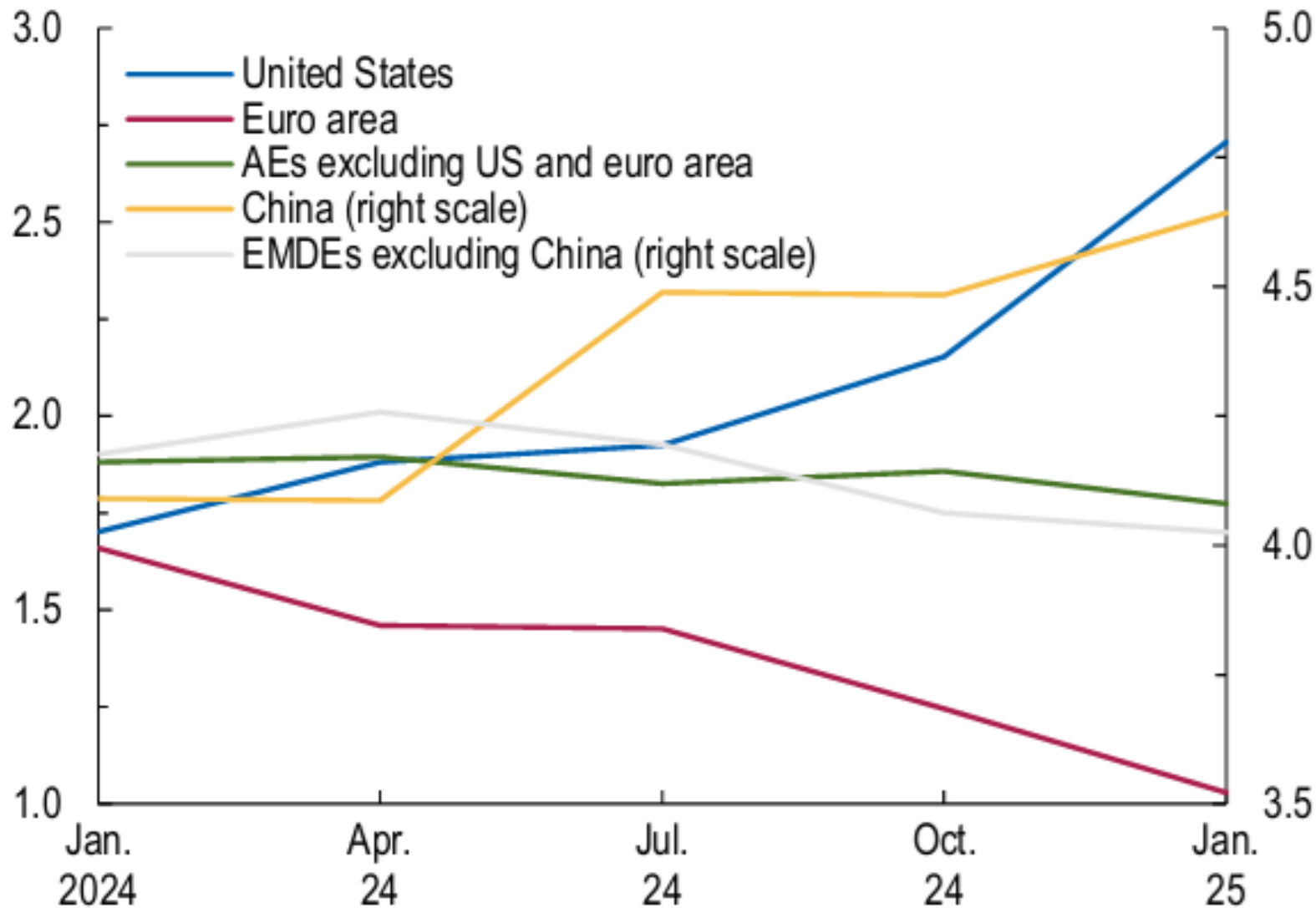
— Brzorastuća tržišta i ekonomije u razvoju (Emerging market and developing economies)

— Svijet (World)

[Izvor podataka: MMF, World Economic Outlook \(October 2024\) - Real GDP growth](#)

Evolution of 2025 Growth Forecasts

(Percent)

Projekcije realnog rasta BDP-a u 2025. prema mjesecima objavljivanja World Economic Outlook-a MMF-a

- Os X pokazuje mjesec objavljivanja WEO

Izvor slike: MMF

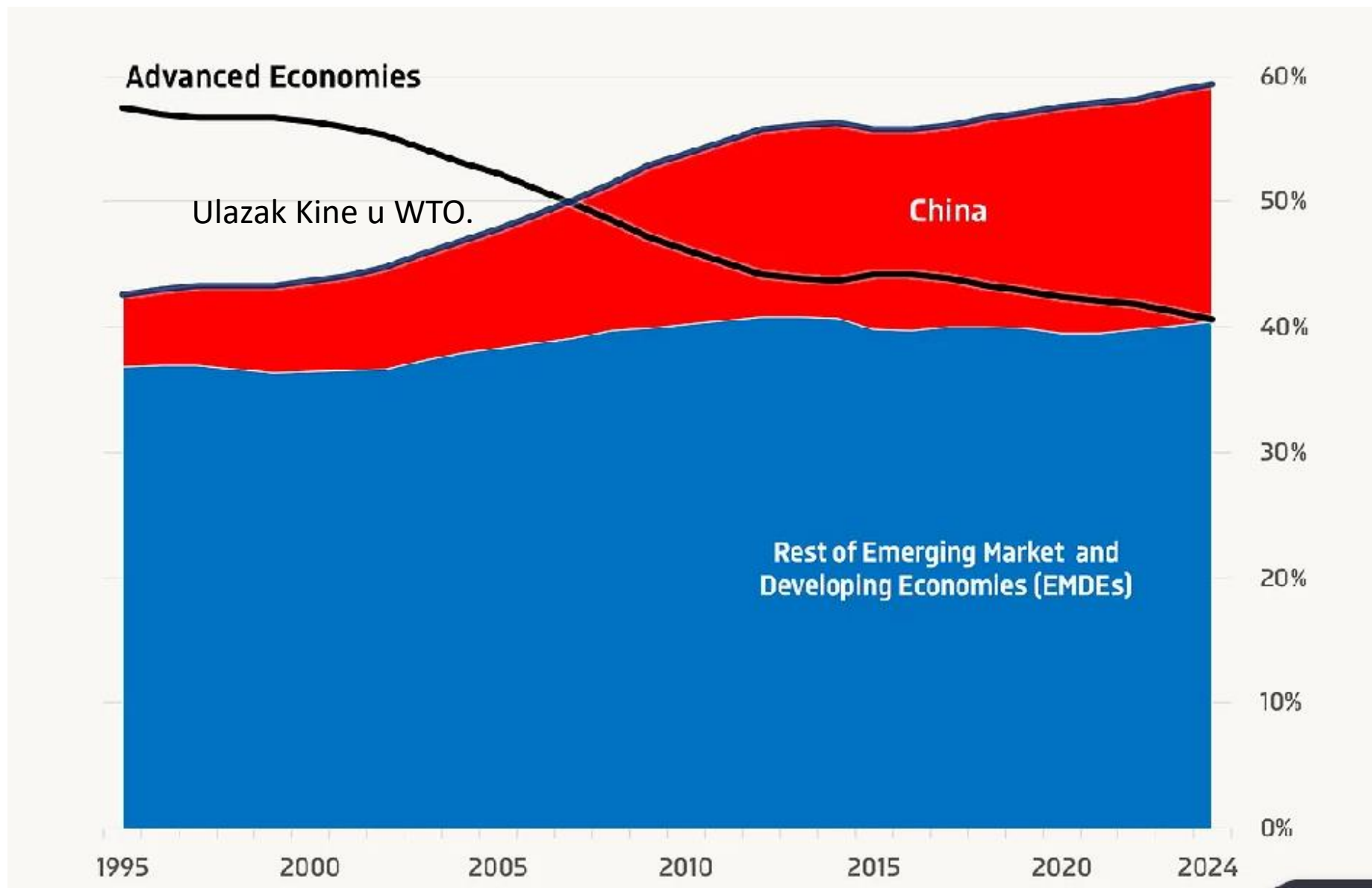
Napredne ekonomije preslabo napreduju

- Udio naprednih ekonomija u svjetskom BDP-u se smanjuje, a povećava udio Kine i drugih EMDE zemalja.
- Više od 80% svjetskih ekonomija bilježi **slabije gospodarske perspektive nego prije 15 godina** (prije globalne financijske krize) – **uz usporavanje rasta ukupne faktorske produktivnosti**
- Trećina **usporavanja rasta BDP-a per capita u naprednim zemljama** posljedica je nepovoljnih demografskih trendova (**starenja stanovništva**)
- **Generator rasta u naprednim ekonomijama sve manje je industrija, a sve više uslužni i administrativni sektori.**
- Ujedno, napredne ekonomije s izgrađenim demokratskim sustavima (nazovimo ih **Zapad**) **ovisne su uvozu resursa i drugih proizvoda** iz ekonomija s nedemokratskim autoritarnim režimima (nazovimo ih **Istok**).

Projekcije stopa rasta realnog BDP-a u 2025.	Projekcije stopa rasta realnog BDP-a u 2025.
Svijet BDP 3,3%	Svjetska trgovina projekcija – rast 3,2%
Napredne ekonomije (AE) 1,9%	Zemlje u razvoju i s tržištima u nastajanju (EMDE) 4,2%
<p>Europodručje 1,0%</p> <p>Njemačka 0,3%</p> <p>Francuska 0,6%</p> <p>Italija 0,7%</p> <p>Španjolska 2,3%</p> <p>UK 1,6%</p> <p>SAD 2,7%</p> <p>Kanada 2,0%</p>	<p>EMDE- Asia 5.1%</p> <p>Indija 6,5%</p> <p>Kina 4,6 %</p> <p>Ruska Federacija 1,4%</p> <p>EMDE- Europa 2,2%</p> <p>Bliski istok i središnja Azija 3,6%</p> <p>Latinska Amerika i Karibi 2,5%</p> <p>Subsaharska Afrika 4.2%</p>

Izvor podataka: MMF

Udio u svjetskom BDP-u (PPP) 1995.-2024. u postotcima

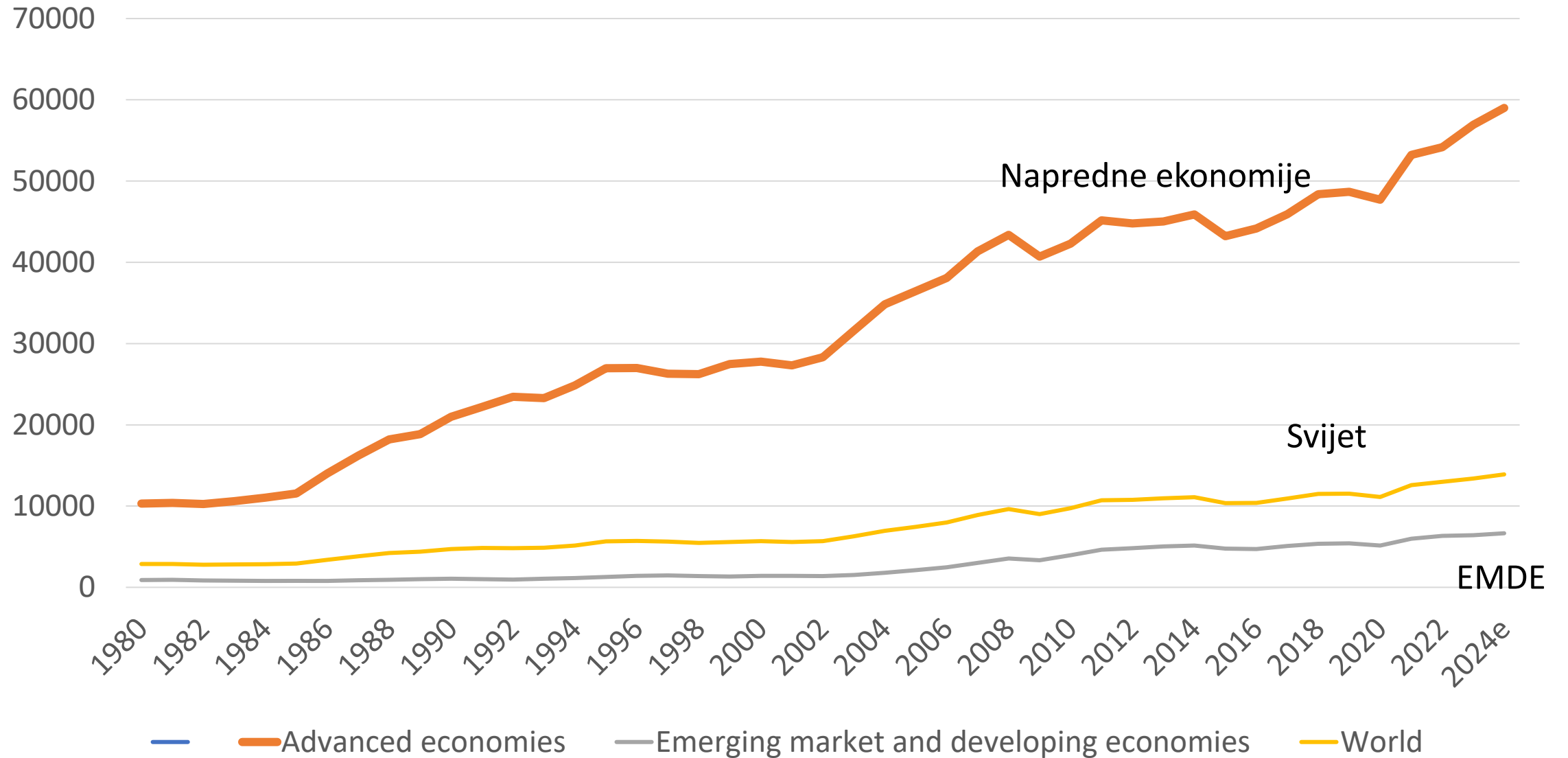

Udio Sjeverne Amerike i Europe u svjetskom BDP-u (PPP) smanjio se s 58% 1980. na 39% 2024.

Iz slike bi se moglo zaključiti da je Kina „pojela” značajan dio svjetskog „kolača”, ili ...

Izvor slike: Preuzeto s web-a MMF-a

BDP po glavi stanovnika, izraženo u USD po glavi stanovnika

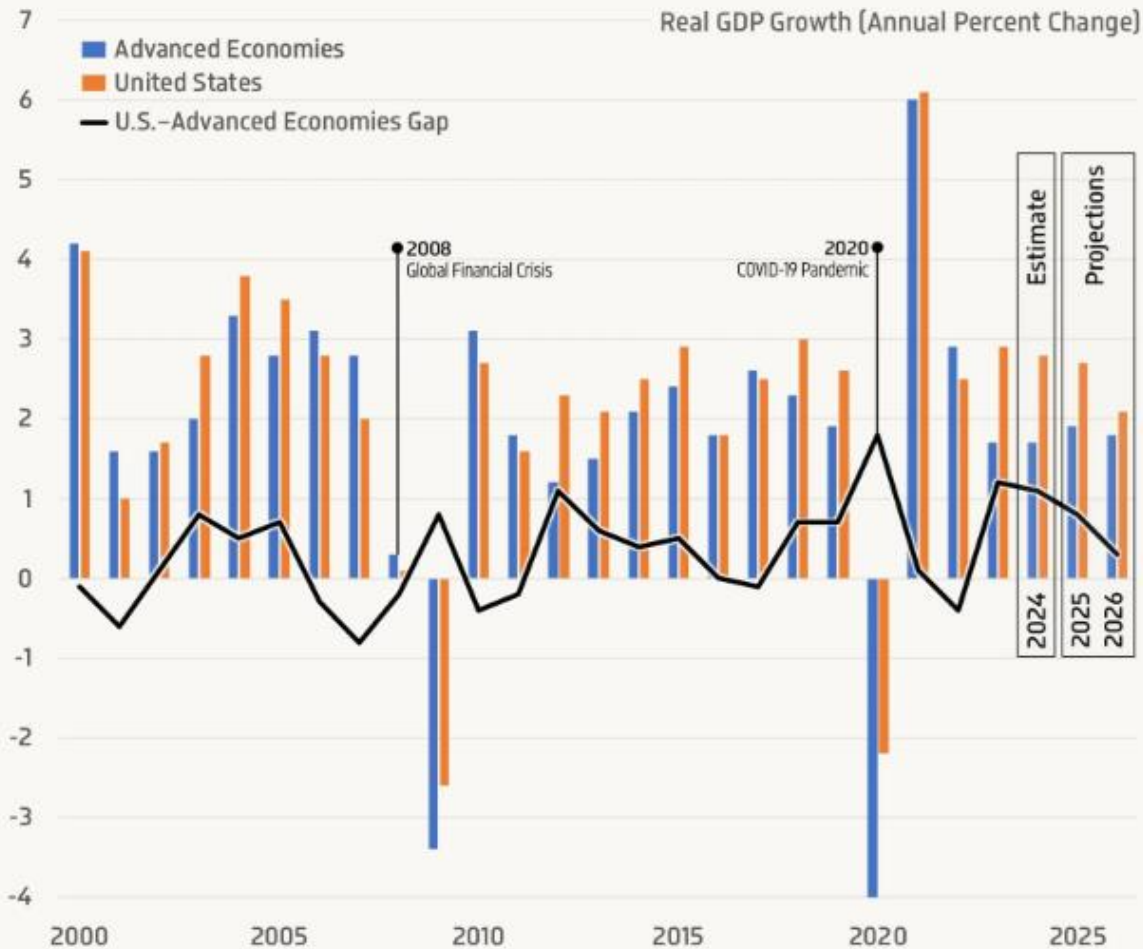

Izvor podataka: MMF

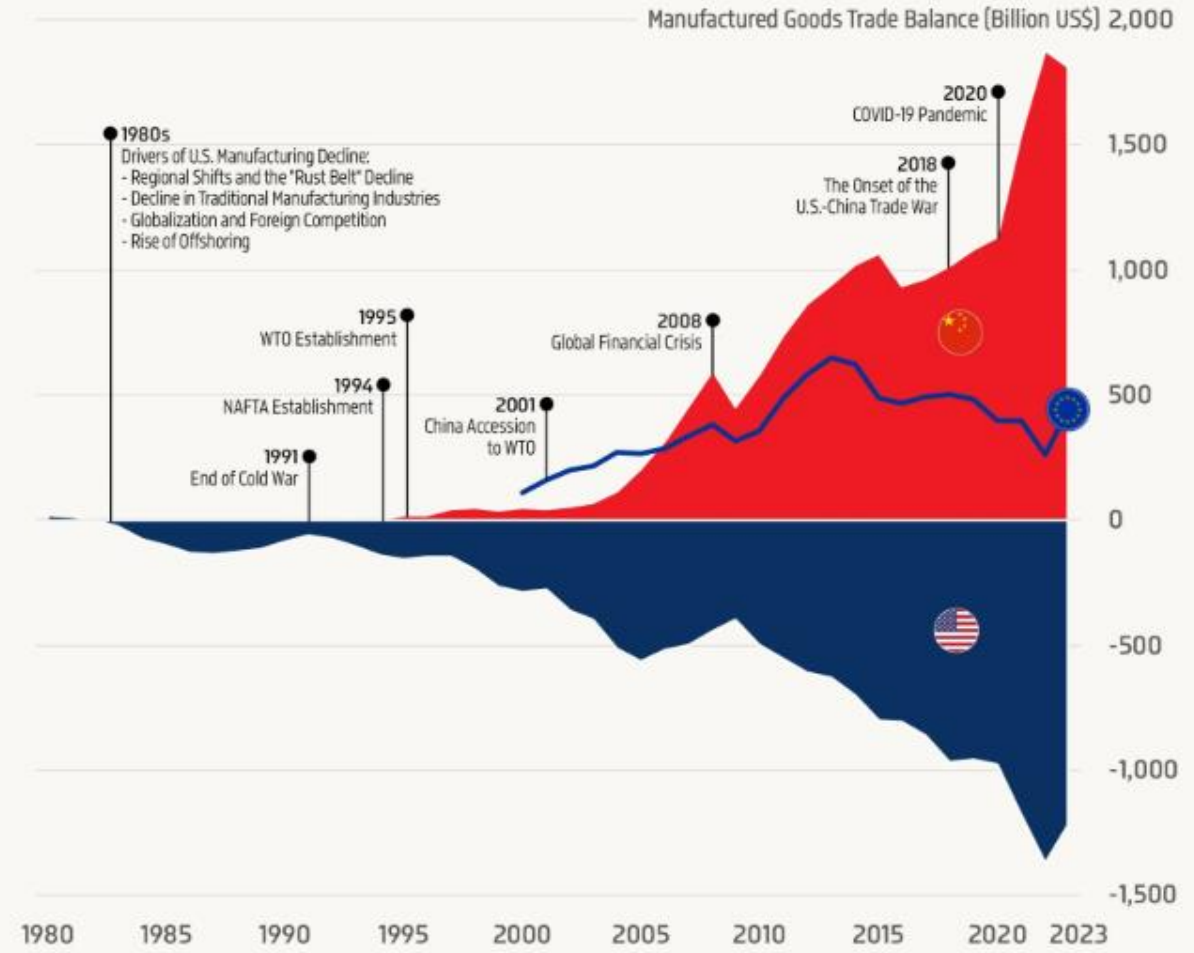
Trenutno SAD ekspankira brže od drugih naprednih ekonomija. Je li to snaga SAD-a ili slabost gospodarstva EU i europodručja?

Globalna robna razmjena:
američki deficit, kineski suficit, EU suficit

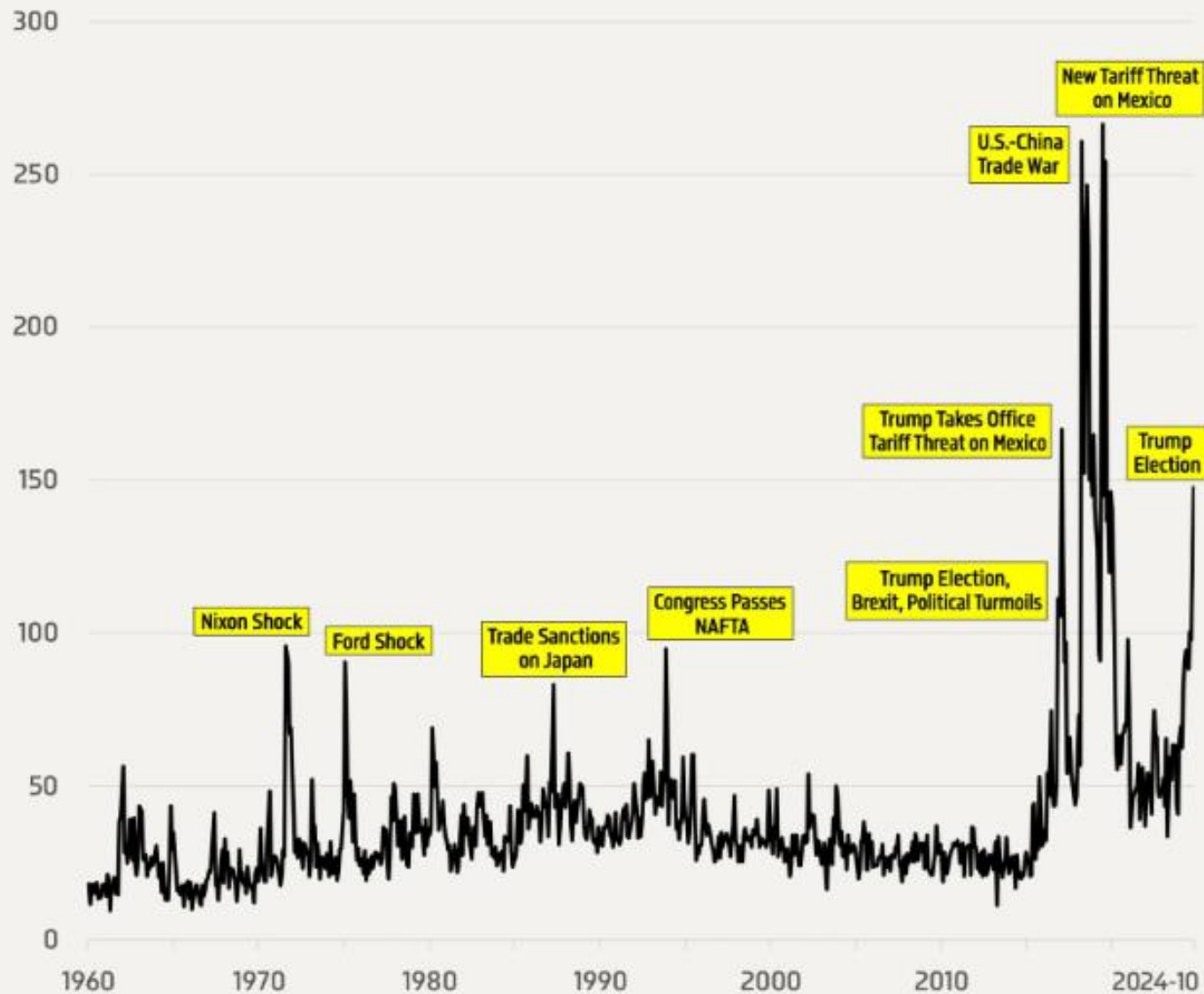
U.S. and Advanced Economies GDP Growth Gap Narrows by 2026

U.S. \$1.22 Trillion Manufactured Goods Trade Deficit in 2023 vs. EU \$0.44 Trillion Surplus and China's \$1,81 Trillion Surplus

Global Trade Policy Uncertainty Index

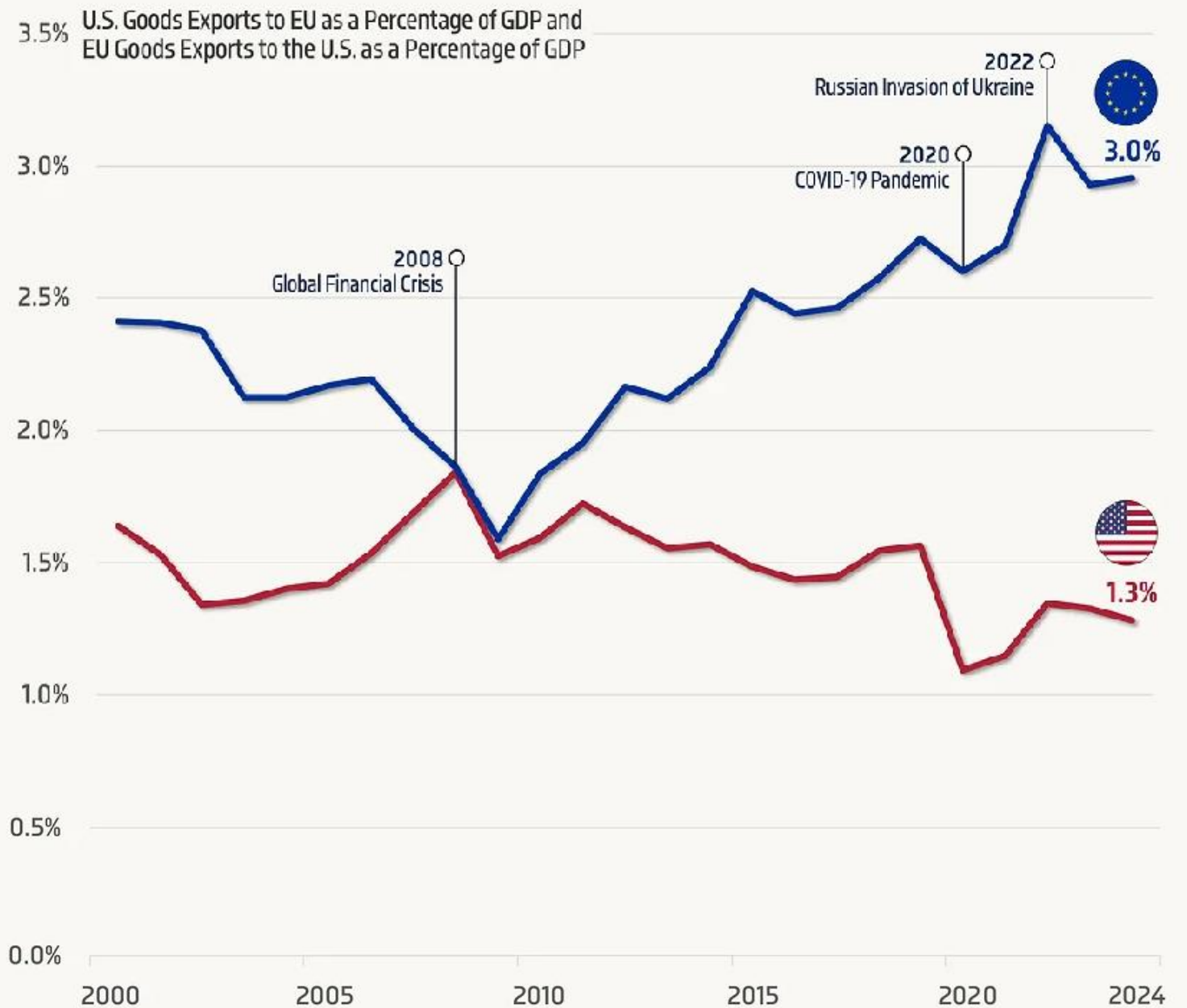
Uvjeti razmjene postaju nesigurni i neizvjesni za sve

Protekcijonizmu, trgovinskim ratovima i geopolitičkim i drugim rizicima se ne nazire kraj.

SAD i EU: izvozna međuovisnost

Situacija se značajno promjenila nakon globalne financijske krize iz 2008. i početka desetljeća slabijeg gospodarskog rasta u europodručju.

[Izvor slike: preuzeto s: Insights & Visuals | Econovis](#)

Hvala na pozornosti